

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av konsumentskyddslagen och vissa lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås ändringar i konsumentskyddslagen. Dessutom föreslås vissa ändringar i lagen om försäkringsavtal och lagen om gränsöverskridande förbudsförfarande. Syftet med ändringarna är att genomföra Europeiska unionens direktiv om distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenter.

Till konsumentskyddslagen fogas enligt förslaget ett nytt kapitel om distansförsäljning av finansiella tjänster och finansiella instrument som kompletterar de allmänna bestämmelserna om distansförsäljning, vilka inte tillämpas på avtal som gäller finansiella tjänster eller värdepapper. Med distansförsäljning avses i det nya kapitlet utbud av finansiella tjänster och finansiella instrument till en konsument genom användning av ett medel för distanskommunikation, exempelvis telefon, post eller datanät, så att också avtalet ingås utan att vardera parten är närvarande samtidigt.

I det föreslagna nya kapitlet finns utförliga bestämmelser om den information som näringsidkaren innan avtalet ingås skall lämna konsumenten om sig själv, den tjänst som bjuds ut, avtalet och eventuella rättsmedel.

Upplysningsskyldigheten vid försäljning per telefon är mindre vidsträckt, om konsumenten uttryckligen samtycker till det. Också i ett sådant fall skall alla uppgifter och avtalsvillkoren överlämnas skriftligen eller i någon annan i kapitlet avsedd varaktig form.

Dessutom innehåller det nya kapitlet bestämmelser om konsumentens rätt att frånträda ett distansavtal. Ångerrätt finns bland annat inte vid distansförsäljning av börsaktier och fondandelar. Propositionen innehåller specialbestämmelser om rätten att frånträda konsumentkrediter och försäkringar.

I propositionen finns också bestämmelser som gäller konsumentens ansvar då ett identifieringsmedel som ger rätt att använda ett konto eller någon annan finansiell tjänst eller ett finansiellt instrument har använts på ett obehörigt sätt. Tillämpliga är de bestämmelser som för närvarande gäller obehörig användning av kreditkort.

Lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt efter att de har antagits och blivit stadfästa. Bestämmelserna om avtalsförhållandet i de föreslagna lagarna tillämpas på avtal som ingås efter att lagarna har trätt i kraft.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING.....	2
ALLMÄN MOTIVERING	4
1. Inledning	4
2. Direktivet om distansförsäljning av finansiella tjänster	4
2.1. Allmänt	4
2.2. Innehåll.....	5
Tillämpningsområde	5
Näringsidkarens skyldighet att lämna konsumenten information	5
Konsumentens rätt att frånträda ett distansavtal	6
Verkningarna av frånträde	7
Övriga bestämmelser	7
3. Nuvarande lagstiftning som är av betydelse vid genomförande av direktivet.....	8
4. Propositionens mål och de viktigaste förslagen	8
4.1. Allmänt	8
4.2. De viktigaste förslagen.....	9
Tillämpningsområde	9
Skyldigheten att lämna information.....	9
Konsumentens rätt att frånträda ett avtal	10
4.3. Bestämmelser i direktivet vilka inte kräver ändringar i lagstiftningen ...	11
5. Propositionens verkningar	12
6. Beredningen av propositionen	13
DETALJMOTIVERING	14
1. Lagförslag	14
1.1. Konsumentskyddslagen.....	14
1 kap. Allmänna stadganden	14
6 kap. Hemförsäljning och distansförsäljning	15
6 a kap. Distansförsäljning av finansiella tjänster och finansiella instrument..	15
7 kap. Konsumentkrediter	29
12 kap. Särskilda stadganden.....	30
1.2. Lagen om försäkringsavtal	31
1.3. Lagen om gränsöverskridande förbudsförfarande	32
2. Ikraftträdande	32
LAGFÖRSLAGEN.....	34
om ändring av konsumentskyddslagen.....	34
om ändring av lagen om försäkringsavtal	40
om ändring av 1 § lagen om gränsöverskridande förbudsförfarande.....	42
BILAGA	43

PARALLELTEXTER	43
om ändring av konsumentkyddslagen.....	43
om ändring av lagen om försäkringsavtal	49
om ändring av 1 § lagen om gränsöverskridande förbudsförfarande.....	52

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

De finansiella tjänsterna är på grund av sin karaktär särskilt lämpade för att bjudas ut i nätet eller annars som distanstjänster. De finansiella tjänsterna, särskilt banktjänsterna, hör också till de grupper av tjänster, vilkas utbud i nätet har vuxit allra snabbast. Enligt de intervjuundersökningar som Bankförbundet i Finland rf låtit göra, har antalet regelbundna användare av bankernas internet-tjänster hela tiden ökat: när internet-tjänster användes av 28 procent av dem som intervjuades år 2001 och av 41 procent vid ingången av år 2003, hade andelen användare ökat till 55 procent i oktober 2003. Mest användes tjänsterna av personer i åldern 25 till 34 år. Av dem är det enligt undersökningen 73 procent som regelbundet använder internet-tjänster. Av dem som är över 65 år är nära en femtedel regelbundna användare av internet-tjänster.

De mest använda tjänsterna i internet är fakturabetalningstjänsterna och kontrollen av kontotransaktioner. Övriga tjänster används i mindre utsträckning. Enligt en intervjuundersökning i början av år 2003 hade fyra procent av dem som svarade följt värdepapperskurserna på regelbunden basis och två procent köpte eller sålde värdepapper med hjälp av internet.

Enligt uppgifter som tillställts av Finska Försäkringsbolagens Centralförbund rf varierar betydelsen av distansförsäljningen av försäkringar väsentligt från företag till företag. Hos de försäkringsbolag som säljer försäkringar på distans, varierade andelen av premieinkomsten för nya försäkringar som sålts per telefon år 2002 mellan 5 och 15 procent. Internetförsäljningen var liten, bara cirka en halv procent av premieinkomsten. Skadeförsäkringarna (hem-, rese- och olycksfallsförsäkringar) var den typ av försäkringar som såldes mest på distans. Medlen för distanskommunikation har i försäkringsbranschen hittills haft större betydelse som allmänna källor för information och vid skötseln av

ärenden i existerande kundförhållanden än vid försäljningen av nya försäkringar.

Enligt uppgifter av Finlands Fondförening rf varierar också distansförsäljningen av fondandelar mycket från tjänsteleverantör till tjänsteleverantör. Den största betydelsen har distansförsäljningen hos bankgrupperna och det är försäljningen till konsumenter som är mest betydande. Som helhet är distansförsäljningen av fondandelar rätt begränsad, men den är på uppgång.

2. Direktivet om distansförsäljning av finansiella tjänster

2.1. Allmänt

Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/65/EG om distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenter och om ändring av rådets direktiv 90/619/EEG samt direktiven 97/7/EG och 98/27/EG (nedan *direktivet*) antogs den 23 september 2002. Direktivet skall införlivas som en del av den nationella lagstiftningen före den 9 oktober 2004. Syftet med direktivet är att genom tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om distansförsäljning och konsumentskydd främja den fria rörligheten av finansiella tjänster. Målet är att undanröja de hinder som olikheterna i lagstiftningen orsakar för utbudet så att särskilt den elektroniska handeln skall kunna utvecklas och konsumenternas tillgång till finansiella tjänster på annat håll än i den stat där de är bosatta förbättras. Genom direktivet kompletteras dessutom tidigare gemenskapsbestämmelser om distansförsäljning, eftersom de finansiella tjänsterna lämnades utanför tillämpningsområdet för Europaparlamentets och rådets direktiv 97/7/EG om konsumentskydd vid distansavtal (nedan *det allmänna distansavtalsdirektivet*).

Konsumentskyddsdirektiven har av tradition varit så kallade minimidirektiv som ger medlemsstaterna möjlighet att utfärda eller hålla i kraft bestämmelser som ger konsu-

menterna ett effektivare skydd än bestämmelserna i direktiven. Direktivet om distansförsäljning av finansiella tjänster syftar dock i huvudsak till totalharmonisering. Det mest betydande undantaget från totalharmonisering gäller näringsidkarens upplysningsskyldighet gentemot konsumenten före avtalets ingående. I fråga om upplysningsskyldigheten kan medlemsstaterna hålla i kraft eller utfärda strängare bestämmelser än vad direktivet förutsätter (artikel 4.2).

2.2. Innehåll

Tillämpningsområde

Direktivet gäller distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenter (artikel 1.1). Ett i direktivet avsett distansavtal är ett avtal om finansiella tjänster som ingår mellan en tjänsteleverantör och en konsument inom ramen för ett system för distansförsäljning eller tillhandahållande av tjänster på distans organiserat av leverantören, som för detta avtal och de åtgärder som föregår avtalet uteslutande använder en eller flera tekniker för distanskommunikation (artikel 2 punkt a). En teknik för distanskommunikation avser varje teknik som, utan att leverantören och konsumenten är fysiskt närvarande samtidigt, kan användas för distansförsäljning av en tjänst mellan dessa parter (artikel 2 punkt e). Bland annat datanät, telefon, telefax och post är exempel på sådana tekniker.

Kännetecknande för distansavtal är således att parterna inte träffas fysiskt vid avtalsförhandlingarna eller i samband med att avtalet ingås. Ett distansavtal och en teknik för distanskommunikation definieras i sak på samma sätt i direktivet om distansförsäljning av finansiella tjänster som i det allmänna distansavtalsdirektivet.

Med finansiella tjänster avses i direktivet alla banktjänster och tjänster som gäller krediter, försäkringar, privata individuella pensioner, investeringar och betalningar (artikel 2 punkt b).

Vid sådana avtal om finansiella tjänster som omfattar ett inledande avtal om tjänster som följs av på varandra följande transaktioner eller en rad transaktioner av samma slag fördelade över tiden, skall bestämmelserna i

direktivet endast tillämpas på det inledande avtalet (artikel 1.2 första stycket). Om det inte finns något inledande avtal om tjänster, men de på varandra följande transaktionerna eller separata transaktioner av samma slag fördelade över tiden utförs mellan samma avtalslutande parter, skall artiklarna 3 och 4 om näringsidkarens skyldighet att lämna information tillämpas bara när den första transaktionen utförs (artikel 1.2 andra stycket). Direktivets övriga bestämmelser tillämpas i det senare fallet alltså i samband med varje finansiell tjänst.

Näringsidkarens skyldighet att lämna konsumenten information

I artikel 3.1 i direktivet finns bestämmelser om den information som tjänsteleverantören skall lämna konsumenten i rimlig tid innan konsumenten blir bunden av distansavtalet eller anbudet. Informationen gäller tjänsteleverantörens identitet, den finansiella tjänst som bjuds ut, distansavtalet och de rättskyddsmedel som står till buds.

Av informationen skall dess kommersiella syfte framgå. Informationen skall ges tydligt och begripligt på ett sätt som är anpassat till den teknik för distanskommunikation som används och den skall ges med hänsyn till god affärssed och principerna om skydd av minderåriga och andra som enligt medlemsstatens lagstiftning inte har rättshandlingsförmåga (artikel 3.2).

Vid kontakt per telefon skall tjänsteleverantörens identitet och samtals kommersiella syfte uppges i början av samtalet. Om konsumenten uttryckligen ger sitt samtycke, behöver inte alla i artikel 3.1 nämnda uppgifter lämnas per telefon, utan det räcker att konsumenten ges i direktivet specificerade viktiga uppgifter om tjänsteleverantören, den finansiella tjänst som bjuds ut och den eventuella ångerrätt som konsumenten har. Dessutom skall tjänsteleverantören meddela att tilläggsuppgifter finns att få på begäran och ange vilket slag av uppgifter det är fråga om (artikel 3.3).

Den information om avtalsförpliktelser som skall överlämnas till konsumenten innan ett avtal undertecknas skall överensstämma med de avtalsförpliktelser som följer av den

lag som antas vara tillämplig på distansavtalet, om detta ingås (artikel 3.4).

På distansförsäljning av finansiella tjänster tillämpas förutom direktivets bestämmelser också bestämmelser om förhandsinformation i övrig gemenskapslagstiftning (artikel 4.1). Medlemsstaterna kan också hålla i kraft eller utfärda strängare nationella bestämmelser om förhandsinformation (artikel 4.2). Tjänsteleverantören skall alltså vid distansförsäljning av finansiella tjänster också följa sådana ytterligare krav som ingår i övriga bestämmelser.

Huvudregeln är att förhandsinformationen och avtalsvillkoren skall ges skriftligen eller på något annat för konsumenten tillgängligt och användbart sätt med ett varaktigt medium innan distansavtalet eller anbudet blir bindande för konsumenten (artikel 5.1). Informationsskyldigheten gäller alltså alla i artikel 3.1 uppräknade uppgifter också i det fallet att tjänsteleverantören per telefon enbart lämnat vissa av dessa uppgifter (artikel 3.3 andra stycket).

Ett varaktigt medium definieras i direktivet som varje medel som gör det möjligt för konsumenten att bevara information som riktas till denne personligen på ett sätt som är tillgängligt för användning i framtiden under en tid som är lämplig med hänsyn till vad som är avsikten med informationen och som tillåter oförändrad återgivning av den bevarade informationen (artikel 2 punkt f). Om ett distansavtal på begäran av konsumenten ingås med användning av en teknik för distanskommunikation som inte gör det möjligt att tillhandahålla avtalsvillkoren och informationen på ovan avsett sätt, skall de tillhandahållas omedelbart efter det att avtalet ingåtts (artikel 5.2).

Konsumenten har under avtalsförhållandet rätt att på begäran få avtalet i pappersform. Dessutom har konsumenten rätt att byta den teknik för distanskommunikation som används, om bytet inte står i strid med distansavtalet eller den finansiella tjänstens beskaffenhet (artikel 5.3).

Konsumentens rätt att frånträda ett distansavtal

Konsumenten har rätt att frånträda ett avtal

utan påföljder och utan att meddela någon orsak. Ångerfristen är 14 kalenderdagar, förutom när det gäller livförsäkringar och avtal om individuella pensionsarrangemang, där ångerfristen är 30 kalenderdagar (artikel 6.1 första stycket).

Ångerfristen börjar löpa när avtalet ingås eller, om det är fråga om en livförsäkring, vid den tidpunkt då konsumenten informeras om att distansavtalet ingåtts. Om konsumenten får förhandsinformationen och avtalsvillkoren skriftligen eller på något annat varaktigt medium först efter denna tidpunkt, börjar ångerfristen löpa när konsumenten får dem (artikel 6.1 andra stycket). Medlemsstaterna får dessutom föreskriva att distansavtal om investeringstjänster inte skall fullgöras under ångerfristen (artikel 6.1 tredje stycket).

Någon ångerrätt finns inte om avtalet gäller ett finansiellt instrument vars pris är beroende av svängningarna på finansmarknaden. Ångerrätten gäller inte heller rese- och resgods-försäkringsavtal som är kortare än en månad eller andra motsvarande kortfristiga försäkringsavtal. Någon ångerrätt finns inte heller efter att vardera parten på begäran av konsumenten har fullgjort avtalet i sin helhet under ångerfristen. (Artikel 6.2).

Medlemsstaterna får dessutom föreskriva att ångerfristen inte gäller fastighetskrediter eller intecknade krediter. Detsamma gäller sådana avtal som ingåtts under medverkan av en myndighet, om myndigheten bekräftar att konsumentens rätt till information enligt artikel 5 har tryggats. (Artikel 6.3 första stycket).

Om konsumenten utövar sin ångerrätt, skall detta ske i enlighet med de anvisningar som getts i förhandsinformationen och på ett enligt den nationella lagstiftningen bevisligt sätt. Tidsfristen skall anses ha respekterats om meddelandet avsänts skriftligen eller på något annat för mottagaren tillgängligt varaktigt medium innan tidsfristen löper ut. (Artikel 6.6).

Bestämmelserna om ångerrätt i artikel 6 tillämpas inte på kreditavtal som är förknippade med distansavtal som avses i det allmänna distansavtalsdirektivet och som återgår utan särskilda åtgärder när konsumenten frånträder distansavtalet. Artikeln tillämpas inte heller på kreditavtal som är förknippade med

avtal om köp av tidsandelsbostäder som avses i tidsdelningsdirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 94/47/EG om skydd för köparna vad avser vissa aspekter i avtal om nyttjanderätten till fast egendom på tidsdelningsbasis). Om det till ett distansavtal om en finansiell tjänst har fogats ett annat avtal om tjänster som tillhandahålls av tjänsteleverantören eller tredje man på grundval av en överenskommelse mellan tredje man och leverantören, åtgärd detta tilläggsavtal utan påföljd, om konsumenten utövar sin rätt att frånträda huvudavtalet. (Artikel 6.7).

Bestämmelserna i artikeln har inga verkningar för nationella bestämmelser om ogiltighet, uppsägning eller hävning av ett distansavtal eller bestämmelser om konsumentens rätt att fullgöra sina avtalsförpliktelser före den tid som fastställs i distansavtalet (artikel 6.8).

Verkningarna av frånträde

Konsumenten skall, om denne utövar sin ångerrätt, betala för den tjänst som tillhandahållits. Betalning kan dock inte krävas, om priset eller dess beräkningsgrunder inte meddelats konsumenten innan avtalets ingåtts. Betalning kan inte heller krävas, om tjänsteleverantören påbörjat fullgörandet av avtalet innan ångerfristen löpt ut utan att konsumenten uttryckligen begärt det. Det belopp som skall betalas måste stå i proportion till omfattningen av den tjänst som redan tillhandahållits jämfört med samtliga tjänster enligt avtalet, och det får inte ha karaktären av en sanktion. Medlemsstaterna får föreskriva att konsumenten inte är skyldig att betala någon ersättning när ett försäkringsavtal hävs. (Artiklarna 7.1—7.3).

Tjänsteleverantören skall omedelbart och senast efter 30 kalenderdagar återbära den del av konsumentens eventuella betalning som inte hänför sig till den tjänst som redan har tillhandahållits. Tidsfristen börjar löpa den dag då tjänsteleverantören får meddelandet om frånträde (artikel 7.4).

Konsumenten skall åter utan dröjsmål och senast efter 30 kalenderdagar till tjänsteleverantören återbära alla betalningar och annan egendom som konsumenten fått av tjänsteleverantören. Tidsfristen börjar löpa den dag

då konsumenten avsänder meddelandet om frånträde. (Artikel 7.5).

Övriga bestämmelser

I direktivet finns bestämmelser om konsumentens rättigheter för den händelse att dennes betalkort använts på ett bedrägligt sätt (artikel 8). Dessutom föreskrivs om icke-beställda tjänster (artikel 9) och om begränsningar när det gäller användning av vissa tekniker för distanskommunikation (artikel 10). Bestämmelserna motsvarar i stort sett bestämmelserna i det allmänna distansavtalsdirektivet.

Medlemsstaterna är skyldiga att föreskriva effektiva och proportionella påföljder för tjänsteleverantören, om denne inte följer nationella bestämmelser som utfärdats i syfte att genomföra direktivet (artikel 11).

Bestämmelserna i direktivet är tvingande till fördel för konsumenten. Medlemsstaterna skall vidta nödvändiga åtgärder för att hindra att konsumenten berövas det i direktivet avsedda skyddet genom att lagen i ett tredje land väljs som tillämplig lag på avtalet, om avtalet har nära anknytning till en eller flera medlemsstater. (Artikel 12).

I artiklarna 13 och 14 i direktivet finns bestämmelser om lämpliga och effektiva rättskyddsmedel för konsumenterna. Medlemsstaterna får föreskriva att tjänsteleverantören har bevisbördan för sina skyldigheter enligt direktivet att lämna information till konsumenten och för att konsumenten gett sitt samtycke till ingående och fullgörande av avtalet (artikel 15.1). Ett avtalsvillkor enligt vilket konsumenten har bevisbördan för att tjänsteleverantören fullgjort sina skyldigheter enligt direktivet skall betraktas som oskäligt i enlighet med vad som avses i rådets direktiv 93/13/EEG om oskäliga villkor i konsumentavtal (artikel 15.2).

En medlemsstat får förutsätta att bestämmelser som följer direktivet i dess nationella lagstiftning iaktas av sådana tjänsteleverantörer som är etablerade i en medlemsstat som inte införlivat direktivet i sin nationella lagstiftning och i vilkas lagstiftning det inte föreskrivs om de skyldigheter som direktivet uppställer (artikel 16).

Genom direktivet ändras artikel 15.1 första

stycket i det andra livförsäkringsdirektivet (rådets andra direktiv om samordning av lagar och andra författningar om direkt livförsäkring, och med bestämmelser avsedda att göra det lättare att effektivt utnyttja friheten att tillhandahålla tjänster, och om ändring av direktiv 79/267/EEG) så att ångerfristen i livförsäkringsavtal skall vara 30 kalenderdagar. Tidigare fick medlemsstaterna välja en ångerfrist på 14 till 30 kalenderdagar. Livförsäkringsdirektiven har sedermera konsoliderats till ett enda direktiv, Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/83/EG om livförsäkring, nedan *livförsäkringsdirektivet*.

Direktivet fogas också till tillämpningsområdet för det så kallade direktivet om förbudsföreläggande (Europaparlamentets och rådets direktiv 98/27/EG om förbudsföreläggande för att skydda konsumenternas intressen) (artikel 19). I det allmänna distansavtalsdirektivet görs med anledning av det nya direktivet en lagteknisk ändring (artikel 18).

Artiklarna 21 och 22 i direktivet innehåller sedvanliga bestämmelser om direktivets införlivande i den nationella rätten och ikraftträdande.

3. Nuvarande lagstiftning som är av betydelse vid genomförande av direktivet

I den finska lagstiftningen finns det inga specialbestämmelser om distansförsäljning av finansiella tjänster. På distansförsäljning tillämpas dock ett flertal bestämmelser som gäller olika slag av finansiella tjänster. Till den del dessa bestämmelser gäller näringsidkarens informationsskyldighet innan ett avtal ingås samt konsumentens rätt att frånträda eller på något annat motsvarande sätt säga upp ett avtal har bestämmelserna utretts i ett betänkande som utarbetats av arbetsgruppen för distansförsäljning av finansiella tjänster (Justitieministeriet, utlåtanden och utredningar 2003:37).

De viktigaste bestämmelserna om förhandsinformationskyldighet finns i värdepappersmarknadslagen (495/1989), lagen om placeringsfonder (48/1999), lagen om försäkringsavtal (543/1994), lagen om försäkringsmäklare (251/1993), lagen om betalningsöverföringar (821/1999) och i konsu-

mentskyddslagens (38/1978) 7 kap. som gäller konsumentkrediter. Tillämpliga när finansiella tjänster bjuds ut på elektronisk väg blir också bestämmelserna om upplysningsskyldighet i lagen om tillhandahållande av informationssamhällets tjänster (458/2002). Om förfaringsätt vid marknadsföring föreskrivs både i konsumentskyddslagen och i de speciallagar som gäller finansiella tjänster: det är förbjudet att vid marknadsföring använda sig av förfaranden som strider mot god sed eller annars är otillbörliga för konsumenten eller att ge osann eller vilseledande information.

Konsumenten har enligt finsk lag inte rätt att frånträda avtal om finansiella tjänster. Jämställbar med den i direktivet avsedda ångerrätten är dock konsumentens rätt enligt konsumentskyddslagen att betala en kredit i förtid och försäkringstagarens rätt enligt lagen om försäkringsavtal att säga upp ett försäkringsavtal.

4. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

4.1. Allmänt

Syftet med propositionen är att nationellt genomföra direktivet om distansförsäljning av finansiella tjänster. Propositionens mål är liksom direktivets att främja den fria rörligheten av finansiella tjänster genom tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om distansförsäljning och konsumentskydd. Genom detta strävar man å ena sidan efter att göra det lättare för tjänsteleverantörerna att bjuda ut finansiella tjänster över gränserna, å andra sidan att öka konsumenternas förtroende för gränsöverskridande utbud av finansiella tjänster.

Direktivet sätts enligt förslaget i kraft genom att foga ett nytt kapitel om distansförsäljning av finansiella tjänster och finansiella instrument, 6 a kap., till konsumentskyddslagen. Vid beredningen av propositionen övervägdes också ett sådant alternativ att bestämmelserna skulle fogas till konsumentskyddslagens 6 kap. som gäller hemförsäljning och distansförsäljning. Ett separat kapitel ansågs dock med tanke på dem som tillämpar lagen vara ett klarare alternativ, fastän det innebär att vissa likartade bestämmel-

ser upprepas.

Bestämmelserna om konsumentkrediter och försäkringsavtal fogas enligt förslaget till 7 kap. konsumentskyddslagen och lagen om försäkringsavtal, eftersom det med anledning av direktivet bara finns ett behov av att komplettera och precisera de rättigheter som konsumenten och försäkringstagaren redan har att säga upp ett avtal utan särskilda skäl.

Bestämmelserna i 7 kap. konsumentskyddslagen kompletteras enligt förslaget också till den del de gäller kontoinnehavarens ansvar i fall där ett kreditkort eller något annat identifieringsmedel som berättigar till kontokredit har använts på ett obehörigt sätt. Enligt förslaget tillämpas dessa bestämmelser också vid obehörig användning av identifieringsmedel som berättigar till användning av någon annan finansiell tjänst eller ett finansiellt instrument.

4.2. De viktigaste förslagen

Tillämpningsområde

Begreppet finansiell tjänst i direktivet är vidsträckt: förutom tjänster gäller bestämmelserna i direktivet vissa sådana avtal som i Finland inte anses vara tjänster utan köp av lös egendom. Bestämmelserna i det nya 6 a kap. konsumentskyddslagen gäller därför enligt förslaget förutom distansförsäljning av finansiella tjänster även distansförsäljning av finansiella instrument från en näringsidkare till en konsument.

Typiska finansiella tjänster vilkas utbud det nya kapitlet enligt förslaget gäller är insättnings- och kundkonton, betalningsförmedlingstjänster, krediter och försäkringar samt förmedlingstjänster som gäller dem, fondkommission och andra investeringstjänster samt investeringsrådgivning. Typiska finansiella instrument är fondandelar och andra sådana värdepapper som bestämmelserna i värdepappersmarknadslagen tillämpas på.

Av tekniska skäl används i propositionen i regel uttrycket finansiella tjänster fastän bestämmelserna också gäller finansiella instrument.

Det föreslagna kapitlet gäller inte lagstadgade försäkringar, utan för deras del genomförs direktivet genom bestämmelser som fö-

gas till lagen om försäkringsavtal.

Begreppet distansförsäljning är i sak det samma som i 6 kap. konsumentskyddslagen. Med distansförsäljning avses i det föreslagna kapitlet utbud av en finansiell tjänst till konsumenten med hjälp av ett medel för distanskommunikation, såsom telefon, post eller datornät, så att också avtalet ingås med hjälp av detta medel utan att parterna är samtidigt närvarande.

Om avtalet gäller fortlöpande eller periodiska prestationer av sinsemellan likartade finansiella tjänster, tillämpas bestämmelserna inte på de enskilda tjänster som utförs enligt avtalet. Näringsidkaren behöver således inte lämna den information som avses i det föreslagna kapitlet före varje prestation och konsumenten har inte ångerrätt i fråga om de enskilda prestationerna. Näringsidkaren behöver inte heller lämna informationen i fråga, om parterna avtalat om finansiella tjänster av samma slag tidigare och det gått högst ett år sedan det senaste avtalet. Konsumenten har dock rätt att frånträda ett avtal, om inte något annat följer av bestämmelserna i kapitlet. De föreslagna begränsningarna i tillämpningsområdet motsvarar vad som föreskrivs i direktivet.

Skyldigheten att lämna information

Det föreslagna nya 6 a kap. innehåller utförliga bestämmelser om de uppgifter som näringsidkaren skall lämna konsumenten om sig själv, den tjänst som bjuds ut, avtalet och eventuella rättsmedel. Uppgifterna skall lämnas i god tid innan avtalet ingås.

Utgångspunkten enligt bestämmelserna är, till skillnad från vad som föreskrivs i 6 kap. konsumentskyddslagen, att de avsedda uppgifterna skall ges skriftligen eller i någon annan varaktig form redan innan avtalet ingås. Den finansiella tjänstens beskaffenhet och avtalets innehåll i övrigt bestäms i praktiken av den information som lämnats och av avtalsvillkoren. Därför är det viktigt att konsumenten får avtalsvillkoren och förhandsinformationen i en sådan form att denne kan bekanta sig med dem noggrant innan ett avtal träffas. Om ett avtal på begäran av konsumenten ingås med hjälp av ett sådant medel för distanskommunikation att det inte är möj-

ligt att tillstålla konsumenten informationen och avtalsvillkoren innan avtalet ingås, kan informationen och avtalsvillkoren tillställas denne efter att avtalet ha ingåtts.

Vid försäljning per telefon behöver näringsidkaren, om konsumenten uttryckligen samtycker till det, inte lämna alla föreskrivna uppgifter, utan endast de väsentligaste uppgifterna om sig själv, den tjänst som bjuds ut och konsumentens eventuella rätt att frånträda avtalet. Också i detta fall skall samtliga uppgifter och avtalsvillkoren tillställas konsumenten skriftligen eller i någon annan varaktig form.

De föreslagna bestämmelserna om skyldigheten att lämna information motsvarar i stort sett bestämmelserna i direktivet. Eftersom informationsskyldigheten enligt direktivet redan är mycket omfattande har det inte ansetts vara behövligt att utvidga den. Näringsidkaren skall dessutom fullgöra upplysningsskyldigheten vid distansförsäljning enligt annan lagstiftning.

Konsumentens rätt att frånträda ett avtal

Konsumenten har enligt det föreslagna 6 a kap. rätt att frånträda ett distansavtal som gäller en finansiell tjänst inom en ångerfrist på 14 dagar. Ångerfristen börjar löpa när avtalet ingås. Om konsumenten får förhandsinformationen och avtalsvillkoren skriftligen eller i någon annan varaktig form först efter att avtalet har ingåtts, börjar dock ångerfristen löpa vid denna senare tidpunkt.

Innehållet i en stor del av de finansiella tjänsterna bestäms på basis av avtalsvillkoren och därför kan konsumenten inte bedöma förmånligheten av det avtal denne ingått förän denne haft tillfälle att bekanta sig med avtalsvillkoren. Konsumenten måste också ges tillfälle att bekanta sig med den i lagen föreskrivna förhandsinformationen, särskilt uppgifterna om konsumentens ångerrätt. Därför ansågs det vid beredningen av direktivet vara befogat att ångerfristen inte börjar löpa innan konsumenten får avtalsvillkoren och förhandsinformationen skriftligen eller i någon annan varaktig form.

Om förhandsinformationen och avtalsvillkoren inte tillställs konsumenten i varaktig form, kan konsumenten bevara sin rätt att

frånträda avtalet till och med en längre tid. Förslaget avviker till denna del från de allmänna bestämmelserna om distansförsäljning och bestämmelserna om hemförsäljning, enligt vilka konsumenten inom ett år måste återropa att ett avtal inte är bindande vid äventyr att det annars blir bindande för konsumenten. Förslaget innehåller inte någon motsvarande bakre gräns för utövande av ångerrätten.

Om konsumenten utövar sin ångerrätt, är denne skyldig att betala för de tjänster som utförts enligt avtalet. Ersättning kan dock inte krävas om ersättningens belopp eller beräkningsgrunder inte meddelats på förhand eller om fullgörandet av avtalet utan konsumentens uttryckliga begäran påbörjats innan ångerfristen löpt ut. Förslaget avviker från de allmänna bestämmelserna om distansförsäljning enligt vilka ett avtal som gäller en tjänst inte kan frånträdas efter att fullgörandet av avtalet med konsumentens samtycke har påbörjats.

Konsumenten har också vid distansförsäljning av konsumentkrediter rätt att inom 14 dagar frånträda ett avtal som ingåtts. Ångerfristen börjar löpa när avtalet ingås eller vid den senare tidpunkt då konsumenten tillställts ett exemplar av kreditavtalet och den i 6 a kap. avsedda förhandsinformationen i varaktig form. Om konsumenten frånträder avtalet, kan denne inte krävas på ersättning för något annat än den effektiva räntan för den tid som krediten stått till dennes förfogande. Den föreslagna bestämmelsen om konsumentens ersättningsskyldighet har i sak samma innehåll, men är utförligare än bestämmelsen i direktivet.

En medlemsstat får enligt artikel 6.3 första stycket föreskriva att ångerrätten inte gäller fastighetskrediter eller intecknade krediter. Kreditgivarna har vid beredningen av lagförslaget föreslagit att Finland utnyttjar den undantagsmöjlighet som direktivet tillåter i de kreditavtal för vilka en bostad ställts som säkerhet. Framför allt i bostadskrediter med fast ränta kan ångerrätten enligt kreditgivarna leda till räntespekulation.

I propositionen föreslås inte att man utnyttjar den möjlighet som direktivet tillåter att göra undantag i ångerrätten. Möjligheterna att utnyttja ångerrätten för spekulation är

mycket begränsade med beaktande av att ångerfristen är kort, bara 14 dagar. Vägande skäl talar däremot för att ångerrätten skall gälla också bostadskrediter med fast ränta. Betydelsen av att detta slags krediter för konsumentens ekonomi är i allmänhet stor. Det är också viktigt att trygga konsumentens rätt att lösgöra sig från ett avtal med skäliga ekonomiska påföljder.

Enligt förslaget fogas till lagen om försäkringsavtal en bestämmelse om rätten att frånträda pensionsförsäkringar och sparlivförsäkringar. Den föreslagna ångerrätten gäller oberoende av försäljningsätt alla pensions- och sparlivförsäkringar och inte bara distansavtal. Förslaget följer av bestämmelserna i livförsäkringsdirektivet och direktivet om distansförsäljning av finansiella tjänster. Det ger försäkringstagaren en bättre ställning eftersom försäkringstagaren enligt sedvanliga försäkringsvillkor i dag får säga upp en pensionsförsäkring och få försäkringens återköpsvärde bara av särskilda skäl, såsom äktenskapsskillnad, arbetslöshet eller makes dödsfall.

Ångerfristen för pensionsförsäkringar och sparlivförsäkringar är enligt förslaget 30 dagar. Huvudregeln är att försäkringstagaren får tillbaka hela den betalda premien när denne utövar sin ångerrätt. Undantag från huvudregeln är pensionsförsäkringar och sparlivförsäkringar där försäkringens avkastning beror på utvecklingen av värdet av det placeringsobjekt som försäkringstagaren valt. I sådana försäkringar är det befogat att försäkringstagaren bär risken för att värdet på placeringsobjektet sjunker under ångerfristen. Förslaget motsvarar de försäkringsvillkor som används nuförtiden.

För övriga försäkringars del räcker de nuvarande bestämmelserna i lagen om försäkringsavtal till för att uppfylla direktivets krav. Försäkringstagaren har rätt att när som helst under försäkringsperioden säga upp en försäkring och är, när denne utövar sin uppsägningsrätt, bara skyldig att betala för det försäkringsskydd denne fått. Uppsägningsrätten motsvarar således i sak den ångerrätt som avses i direktivet.

Medlemsstaterna får enligt artikel 6.1 tredje stycket i direktivet utöver ångerrätten föreskriva om en särskild tidsfrist under vilken

ett distansavtal som gäller en investerings-tjänst inte skall fullgöras. En sådan reglering föreslås inte eftersom det inte nödvändigtvis vore i konsumenternas intresse att fullgörandet av ett avtal måste uppskjutas.

4.3. Bestämmelser i direktivet vilka inte kräver ändringar i lagstiftningen

Enligt artikel 3.4 i direktivet måste den information som skall överlämnas till konsumenten innan ett avtal ingås följa den lag som antas vara tillämplig på distansavtalet, om detta ingås. Tjänsteleverantören skall enligt bestämmelsen således se till att informationen om avtalsförpliktelse överensstämmer med den tvingande lagstiftning som skyddar konsumenten. En sådan skyldighet kan den näringsidkare som bjuder ut en finansiell tjänst anses ha redan nu: marknadsföringen är vilseledande, om informationen om avtalsförpliktelse inte uppfyller kraven i den tvingande lagstiftning som skyddar konsumenten. Därför anses det inte vara lämpligt att till lagen foga en uttrycklig bestämmelse som motsvarar artikel 3.4. En sådan bestämmelse kunde leda till den motsatta konklusionen att näringsidkaren inte har en sådan skyldighet vid marknadsföring av andra tjänster eller varor.

I 2 kap. 2 a § konsumentskyddslagen förbjuds leverans av konsumtionsnyttigheter till konsumenten utan uttrycklig beställning, om konsumenten förutsätts betala för en nyttighet, återlämna eller bevara den eller vidta någon annan åtgärd. Enligt 8 § lagen om rättshandlingar på förmögenhetsrättens område (228/1929) innebär konsumentens passivitet i sådana fall inte ett godkännande av ett anbud. Dessa bestämmelser överensstämmer med artikel 9 i direktivet där det föreskrivs om icke-beställda tjänster som således inte kräver några särskilda verkställighetsåtgärder.

I artikel 10 i direktivet föreskrivs om begränsningar i fråga om användningen av vissa tekniker för distanskommunikation. Angående denna fråga föreskrivs också i Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/58/EG av den 31 juli 2002 om behandling av personuppgifter och integritetsskydd inom sektorn för elektronisk kommunikation. En regeringsproposition om genomförandet

av detta direktiv (regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om dataskydd vid elektronisk kommunikation och om ändring av vissa till den anslutna lagar, RP 125/2003 rd) behandlas som bäst i riksdagen. Syftet med den nya lagen om dataskydd vid elektronisk kommunikation är att genomföra också artikel 10 i direktivet om distansförsäljning av finansiella tjänster till den del som det är fråga om att begränsa användningen av vissa medel för elektronisk distanskommunikation. När det gäller övriga medel för distanskommunikation uppfyller 19 § personuppgiftslagen (523/1999) kraven i artikel 10. I 19 § personuppgiftslagen föreskrivs om personregister som används för direktreklam, distansförsäljning eller annan direktmarknadsföring, opinions- eller marknadsundersökningar eller andra därmed jämförbara adresserade försändelser. Den registrerade har enligt paragrafen rätt att förbjuda insamling, registrering och utlämnande av personuppgifter för sådana ändamål. Några andra bestämmelser behövs inte för att genomföra artikel 10 i direktivet.

Några nya bestämmelser behövs inte heller för att genomföra artiklarna 11 och 13 i direktivet, eftersom de nuvarande tillsyns- och påföljdssystemen uppfyller direktivets krav. Som tillsynsmyndigheter verkar konsumentombudsmannen, Finansinspektionen och Försäkringsinspektionen. Om tillsyns- och påföljdssystemen föreskrivs i 2 och 3 kap. konsumentskyddslagen, 14 och 14 a kap. lagen om försäkringsbolag, lagen om utländska försäkringsbolag (398/1995), 12 kap. lagen om försäkringsföreningar (1250/1987), lagen om försäkringsmäklare, 7 kap. värdepappersmarknadslagen, kreditinstitutslagen (1607/1993) och lagen om placeringsfonder. I artikel 14 i direktivet avsedda rättsskyddsorgan är i Finland konsumentklagonämnden, Värdepappersnämnden och Försäkringsnämnden.

Några nya bestämmelser behövs inte heller för att genomföra artikel 15 i direktivet. Domstolarna i Finland tillämpar iura novit curia-principen. Principen innebär bland annat att domstolarna avgör frågan om bevisbördan ex officio och är inte bundna till parternas åsikter eller krav. Så är det särskilt när en tvist gäller tillämpningen av indispositiv

lagstiftning. Ett i artikeln avsett avtal mellan parterna om att konsumenten har bevisbördan påverkar således inte sakens avgörande.

En medlemsstat får enligt artikel 16 förutsätta att bestämmelser som följer direktivet i dess egen lagstiftning skall iaktas av de tjänsteleverantörer som är etablerade i en medlemsstat som inte genomfört direktivet och i vars lagstiftning det inte föreskrivs om förpliktelser som direktivet uppställer. Om möjligheten att kräva att de egna nationella bestämmelserna om exempelvis skydd av konsumenter skall iaktas föreskrivs också i artikel 4.4 i direktivet om elektronisk handel (Europarlamentets och rådets direktiv 2000/31/EG om vissa rättsliga aspekter på informationssamhällets tjänster, särskilt elektronisk handel, på den inre marknaden). Nämnda artikel har satts i kraft i Finland genom 5 § lagen om tillhandahållande av informationssamhällets tjänster. De behöriga myndigheterna i Finland har således redan rätt att kräva att nationella bestämmelser iaktas, om det är nödvändigt av konsumentskyddsskäl. Den möjlighet som artikel 16 ger behöver således inte utnyttjas.

5. Propositionens verkningar

Propositionen har inga verkningar på den offentliga ekonomin. De behöriga tillsynsmyndigheternas, det vill säga konsumentombudsmannens, Finansinspektionens och Försäkringsinspektionens, uppgifter ökar i viss mån till följd av det behov av tillsyn som särskilt de nya bestämmelserna om upplysningskyldighet skapar. Tillsynsuppgifterna torde dock kunna skötas genom att vid behov omfördela nuvarande resurser och nya resurser behövs nödvändigtvis inte.

Bestämmelser om distansförsäljning av finansiella tjänster finns för närvarande inte i lagen, och propositionen leder till att konsumenten får en starkare ställning. Näringsidkarna orsakas kostnader särskilt till följd av de nya detaljerade bestämmelserna om skyldigheten att lämna information. Också bestämmelserna om konsumentens ångerrätt är nya. Dessa bestämmelser orsakar dock inte nämnvärda kostnader för näringsidkarna eftersom konsumenten enligt propositionen är skyldig att betala för redan utförda tjänster,

om denne frånträder ett avtal. Konsumenten har i många fall redan i dag, antingen enligt lag eller enligt avtalsvillkor som är i vedertaget bruk i branschen i fråga, rätt att frånträda eller säga upp avtal, eller att fullgöra avtal i förtid.

Direktivet som propositionen grundar sig på skapar enhetlighet i bestämmelserna om distansförsäljning i EES-staterna, vilket bidrar till att underlätta distansförsäljningen av finansiella tjänster över gränserna. Bestämmelserna i direktivet, särskilt bestämmelserna om skyldigheten att lämna information, är dock rätt tunglästa. En hel del frågor regleras dessutom fortfarande genom nationell lagstiftning, eftersom harmoniseringen närmast gäller två frågor: den information som skall lämnas innan ett avtal ingås och ångerrätten. Direktivet och propositionen förväntas inte nämnvärt öka näringsidkarnas villighet att bjuda ut finansiella tjänster över gränserna.

6. Beredningen av propositionen

Den 22 november 2002 tillsatte justitieministeriet en arbetsgrupp med uppgift att utarbeta ett förslag om behövlig lagstiftning för genomförande av direktivet om distansförsäljning av finansiella tjänster. I arbetsgruppen fanns, i egenskap av antingen medlemmar eller ständiga sakkunniga, företrädare för justitieministeriet, finansministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, Konsumentverket, Finansinspektionen, Finska Fondhandlareföreningen rf, Finska placeringsfunds-föreningen rf, Aktiespararnas Centralförbund rf, Finlands Konsumentförbund, Bankföreningen i Finland rf, Finlands Direktmarknadsföringsförbund rf, Finska Försäkringsbolagens Centralförbund rf, Konsumenternas försäkringsbyrå, och Bankbranschens kundrådgivning.

Arbetsgruppen hörde under arbetets gång handels- och industriministeriet, Värdepap-

persnämnden, Försäkringsnämnden, Handels Centralförbund och Centralhandelskammaren. Arbetsgruppens betänkande blev klart den 14 november 2003.

Betänkandet har varit på remiss hos 34 myndigheter och organisationer. Av dem lämnade 18 stycken sitt utlåtande. Ett sammandrag av utlåtandena har utarbetats vid justitieministeriet (Justitieministeriet, utlåtanden och utredningar 2004:15).

Merparten av remissinstanserna understödde förslaget om genomförande av direktivet. Kritik framfördes särskilt i två avseenden. Bankföreningen i Finland rf och vissa andra företrädare för näringslivet samt Finansinspektionen ansåg att man i motiven till förslaget ställde strängare krav på att förhandsinformationen och avtalsvillkoren tillställs konsumenten i varaktig form än vad som förutsätts enligt direktivet, vilket skulle orsaka ogrundade tilläggskostnader och vara till förfång för utvecklingen av nättjänster. Remissinstanserna i fråga ansåg inte heller det förslaget vara befogat att kreditgivaren, när ett avtal frånträds, bara skall ha rätt att som ersättning få den effektiva räntan för den tid som krediten utnyttjats. Enligt remissinstanserna innebär förslaget att kreditgivarna får mindre ersättning än andra leverantörer av finansiella tjänster, eftersom den effektiva räntan inte täcker kostnaderna för det arbete som utförs före kreditbeslutet.

Bestämmelsen om att lämna förhandsinformationen och avtalsvillkoren i varaktig form har med anledning av remissvaren ändrats. I förslaget har i den fortsatta beredningen också gjorts vissa andra, närmast tekniska ändringar och preciseringar. Bestämmelsen om konsumentens ersättningsskyldighet när denne frånträder ett konsumentkreditavtal står kvar oförändrad. För konsumentkrediter och andra finansiella tjänster gäller enligt förslaget bestämmelser som i sak motsvarar varandra.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

1.1. Konsumentskyddslagen

1 kap. Allmänna stadganden

2 a §. Paragrafen ändras enligt förslaget så att också bestämmelserna i 6 a kap. skall tillämpas på enskilda borgensmäns och enskilda pantsättares utfästelser gentemot kreditgivare. Genom paragrafen sätter man i kraft direktivet om distansförsäljning av finansiella tjänster för borgens- och pantförbindelsernas del.

Kommissionens ursprungliga förslag till direktiv (KOM(1998) 468 slutlig) innehöll en riktgivande förteckning över tjänster som anses vara finansiella tjänster. Finansiella tjänster enligt punkt 6 i förteckningen var borgen och andra utfästelser. Sedermera ströks förteckningen ur förslaget (kommissionens ändrade förslag KOM(1999) 385 slutlig), men syftet var inte att inskränka direktivets tillämpningsområde utan tvärtom att säkerställa att luckor inte uppstår i lagstiftningen. Redan innan direktivet antogs ansåg Europeiska gemenskapernas domstol i motiven till sitt prejudikat i mål C—45/96 Bayerische Hypotheken- und Wechselbank (REG 1998, s. I—1199) att en konsuments borgensförbindelse för ett hemförsäljningsavtal kan vara en i hemförsäljningsdirektivet avsedd konsumenttjänst och således höra till direktivets tillämpningsområde (rådets direktiv 85/577/EEG för att skydda konsumenten i de fall då avtal ingås utanför fasta affärslokaler).

Bestämmelserna i 6 a kap. tillämpas, om endast ett eller flera medel för distanskommunikation används när en borgens- eller pantförbindelse ingås och när information lämnas innan förbindelsen ingås och vid öv-

rig kommunikation mellan kreditgivaren och den som ställer säkerhet. Bestämmelserna tillämpas oberoende av om huvudavtalet ingåtts vid distansförsäljning som avses i 6 a kap. eller inte.

Med enskilda borgensmän och enskilda pantsättare avses i paragrafen detsamma som i lagen om borgen och tredjemanspant (361/1999), nedan *borgenslagen*. Enskilda borgensmän och enskilda pantsättare är fysiska enskilda personer, dock inte personer som hör till ett gäldenärsföretags organ eller äger minst en tredjedel av ett gäldenärsföretag. Kreditgivare är enligt borgenslagen åter näringsidkare som i sin näringsverksamhet beviljar kredit eller ställer säkerhet. Det är inte av betydelse om en säkerhetsförbindelse ges för en konsumentkredit eller för en kredit som beviljas för näringsverksamhet.

Bestämmelserna i det föreslagna 6 a kap. tillämpas på borgens- och pantförbindelser i tillämpliga delar. Av betydelse när det gäller bestämmelserna om upplysningsskyldighet är närmast uppgifterna om tjänsteleverantören enligt 6 § och uppgifterna om distansavtalet, det vill säga borgens- eller pantförbindelsen, enligt 8 §. Dessutom skall till en enskild borgensman eller enskild pantsättare ges en i 7 § 1 punkten avsedd beskrivning av de huvudsakliga egenskaperna hos borgen eller pantsättning och en upplysning enligt 9 § 1 punkten om de rättsmedel som står till borgersmannens eller pantsättarens förfogande. Utöver denna information skall kreditgivaren ge den enskilda borgersmannen eller enskilda pantsättaren de uppgifter som avses i 12 § borgenslagen.

En enskild borgensman och en enskild pantsättare har enligt 6 a kap. 12 § rätt att frånträda sin utfästelse. Borgersmannens och pantsättarens ångerrätt är självständig i för-

hållande till gäldenärens rätt att frånträda kreditavtalet: borgensmannen eller pantsättaren kan således frånträda sin förbindelse också när huvudgäldenären inte frånträder kreditavtalet. Säkerhetsställarens självständiga rätt att frånträda sin säkerhetsförbindelse kan i praktiken leda till att säkerhetsförbindelser inte ingås som distansavtal eller att krediten inte kan lyftas av konsumenten innan säkerhetsförbindelsen blivit slutligt bindande för den som ställt säkerheten.

En borgens- eller pantförbindelse kan återgå också till följd av att huvudgäldenären utövar sin frånträdesrätt. Dessa fall behandlas närmare i motiven till 6 a kap. 13 §.

De föreslagna bestämmelserna i 6 a kap. är tvingande till fördel för enskilda borgensmän och enskilda pantsättare.

6 a kap. **Hemförsäljning och distansförsäljning**

1 §. *Tillämpningsområde.* Till paragrafen fogas enligt förslaget av informativa skäl ett nytt 2 mom. med en hänvisning till 6 a kap. som gäller distansförsäljning av finansiella tjänster och finansiella instrument. Ändringen är teknisk, tillämpningsområdet för 6 kap. ändras inte till följd av det nya momentet, eftersom bestämmelserna om distansförsäljning enligt nuvarande 6 § inte tillämpas på avtal som gäller finansiella tjänster eller i värdepappersmarknadslagen avsedda värdepapper.

6 §. *Begränsning av tillämpningsområdet vid distansförsäljning.* Paragrafens 2 punkt stryks till följd av ändringen i 1 §. Enligt denna punkt skall bestämmelserna om distansförsäljning inte tillämpas på ett avtal om värdepapper som avses i värdepappersmarknadslagen. Likaså stryks den begränsning av tillämpningsområdet som finns i 3 punkten och gäller avtal om deposition, kredit, försäkring eller avtal om någon annan finansiell tjänst. Till övriga delar står begränsningarna av tillämpningsområdet kvar i oförändrad form.

14 §. *Bekräftelse av information vid distansförsäljning.* Uppgifterna skall enligt den precisering som föreslås i paragrafens 1 mom. bekräftas för konsumenten personligen, skriftligen eller elektroniskt så att kon-

sumenten kan spara och återge uppgifterna i oförändrad form. Bestämmelsen motsvarar 6 a kap. 11 § 1 mom. i förslaget. Bestämmelsens innehåll behandlas i samband med momentet i fråga.

I 1 mom. 2 punkten i paragrafen görs en terminologisk precisering: ordet gatuadress ersätts med geografisk adress, vilket är det begrepp som används i 7 § lagen om tillhandahållande av informationssamhällets tjänster.

6 a kap. **Distansförsäljning av finansiella tjänster och finansiella instrument**

1 §. *Tillämpningsområde.* Bestämmelserna om distansförsäljning i kapitlet tillämpas enligt 1 mom. när en näringsidkare bjuder ut finansiella tjänster eller finansiella instrument till en konsument. Begreppen näringsidkare och konsument definieras i 1 kap. Syftet med paragrafen är att sätta i kraft artikel 1.1 och artikel 2 punkterna b—d i direktivet.

Många av de finansiella tjänsterna är sådana att det enligt lag krävs koncession eller registrering för den som bjuder ut dem. Med tanke på tillämpningen av de föreslagna bestämmelserna är det dock inte av någon betydelse om tjänsteleverantören är en reglerad näringsidkare eller inte. Bestämmelserna tillämpas på alla näringsidkare som idkar distansförsäljning av finansiella tjänster och finansiella instrument.

I paragrafens 1 mom. finns för åskådliggelses skull en förteckning över de vanligaste finansiella tjänsterna och finansiella instrumenten som bjuds ut till konsumenter. Till kapitlets tillämpningsområde hör för det första insättnings- och kundkonton. Med insättning avses detsamma som i kreditinstitutslagen, det vill säga sådana återbetalbara penningmedel som helt eller delvis skall ersättas ur insättningsgarantifonden. Också med kundkonton avses detsamma som i kreditinstitutslagen, det vill säga mottagande av medel som skall återbetalas på anfordran på ett sådant konto vars medel kan användas till betalning av varor eller tjänster som ett eller flere företag säljer samt vars medel kan tas ut kontant.

För det andra nämns i momentet betala-

ningsförmedlingstjänster. Begreppet betalningsförmedlingstjänst är vidsträcktare i de föreslagna bestämmelserna än i kreditinstitutslagen. Bestämmelserna i kapitlet tillämpas också på betalningsförmedling med karaktären av kurirverksamhet där näringsidkaren ingår ett separat avtal med kunden om skötseln av varje enskilt uppdrag och tar emot de medel som skall förmedlas separat för skötseln av varje enskilt uppdrag. I kreditinstitutslagen avser betalningsförmedlingstjänster betalningsuppdrag som gäller medel som tagits emot av kunden på förhand.

För det tredje gäller bestämmelserna krediter och förmedling av dem. Specialbestämmelser som gäller konsumentkrediter finns i 7 kap. Med en konsumentkredit avses enligt 7 kap. 1 § 1 mom. en sådan kredit som en näringsidkare enligt avtal lämnar eller lovar att lämna en konsument som lån, betalningsansånd eller som något annat motsvarande ekonomiskt arrangemang. I det föreslagna kapitlet har begreppet kredit samma vidsträckta betydelse som i 7 kap. Krediter är, förutom de traditionella konsumentkrediterna, också bostadskrediter och studielån. Som en kredit anses också ett betalningsansånd som beviljas exempelvis med hjälp av ett kreditkort. Ett betalningsansånd innebär dock inte alltid beviljandet av en kredit. Både i handeln med konsumtionsnyttigheter och särskilt när det gäller konsumenttjänster har konsumenten ofta möjlighet att betala köpeskillingen mot faktura inom en kort bestämd tid. Denna sedvanliga faktureringspraxis anses inte vara en konsumentkredit som avses i 7 kap. och inte heller en i det föreslagna kapitlet avsedd kredit.

I definitionen av finansiella tjänster i artikel 2 punkt b i direktivet nämns kreditförmedling inte separat, utan där används det vidsträcktare begreppet "tjänster som avser krediter". Till innehållet motsvarar förslaget direktivet.

För det fjärde nämns i momentet försäkringar och förmedling av dem. Huvudgrupperna av konsumentförsäkringar är skade- och personförsäkringarna. Med en skadeförsäkring avses en försäkring som ersätter sakskada, skadestånd eller någon annan förmögenhetsskada. De skadeförsäkringar som beviljas konsumenterna är i allmänhet kombinerade

försäkringar, såsom hem-, bil- eller reseförsäkringar, men också försäkringar för enskilda föremål beviljas. Med en personförsäkring avses en försäkring vars föremål är en fysisk person. Personförsäkringar är exempelvis livförsäkringarna och de frivilliga olycksfalls- och sjukkostnadsförsäkringarna.

För klarhetens skull nämns förmedlingen av försäkringar särskilt i momentet. I definitionen av finansiella tjänster i direktivet används det vidsträcktare begreppet "tjänster som avser försäkringar". Till sitt innehåll motsvarar förslaget direktivet.

Konsumentskyddslagen och således också bestämmelserna i det föreslagna kapitlet gäller bara utbud av frivilliga försäkringar. För de lagstadgade försäkringarnas del sätts direktivet i kraft genom bestämmelser som fogas till lagen om försäkringsavtal.

I definitionen av finansiella tjänster i direktivet nämns särskilt privata individuella pensioner. De privata pensionsarrangemangen i Finland är nuförtiden försäkringar. Pensionsprodukter som kan eventuellt bjudas ut till konsumenterna i framtiden är exempelvis tidsbundna insättningar eller sparande i placeringsfonder. De privata individuella pensionsarrangemangen behöver dock inte nämnas separat i momentet, eftersom de övriga i momentet nämnda finansiella tjänsterna täcker också dem.

Enligt 5 punkten i momentet gäller bestämmelserna i kapitlet distansförsäljning också när fondandelar eller andra värdepapper som värdepappersmarknadslagen tillämpas på bjuds ut till en konsument. Värdepappersmarknadslagen tillämpas enligt dess 1 § 2 mom. på värdepapper som är omsättbara och som har satts eller sätts i omlopp bland allmänheten tillsammans med flera andra värdepapper som har utfärdats över likalydande rättigheter. Värdepapper kan vara exempelvis aktier och andra andelar i en sammanslutnings eget kapital, andelar i masskuldebrevslån och andra därmed jämförbara gäldenärsförbindelser, till ovan nämnda andelar anslutna rättigheter till dividend, ränta, avkastning eller teckning, rätten till köp och försäljning av andra rättigheter, fondandelar och därmed jämförbara andelar i fondföretag samt andra rättigheter som baserar sig på förbindelser eller avtal.

På vissa värdepapper tillämpas värdepappersmarknadslagen dock inte eftersom ställningen hos den som förvärvar ett värdepapper, och särskilt rätten till information, är tryggad genom annan lagstiftning, exempelvis lagen om bostadsköp (843/1994) och konsumentskyddslagen. Utanför värdepappersmarknadslagens tillämpningsområde står enligt dess 1 kap. 2 § 2 mom. värdepapper som ensamt eller tillsammans med andra värdepapper medför rätt att besitta en viss lägenhet eller en del av den, någon annan lokal eller en fastighet eller en del av en fastighet. För det andra gäller värdepappersmarknadslagen inte värdepapper som medför rätt att använda eller få andra i konsumentskyddslagen avsedda konsumtionsnyttigheter än värdepapper, om värdepapprets värde baserar sig i huvudsak på denna rättighet. Exempel på sådana värdepapper är golf- och tennisaktier eller motsvarande andelar, där syftet med innehavet i huvudsak är att använda de tjänster som emittenten av aktierna eller andelarna bjuder ut. Det är inte heller ändamålsenligt att tillämpa de föreslagna bestämmelserna på ovan avsedda värdepapper, eftersom den tjänst eller nytta som värdepappret ger rätt till inte har karaktären av en finansiell tjänst. På distansförsäljning till konsumenter av ovan avsedda värdepapper som står utanför värdepappersmarknadslagens tillämpningsområde tillämpas de allmänna bestämmelserna om distansförsäljning i 6 kap.

Bestämmelserna i kapitlet tillämpas enligt momentets 6 punkt på fondkommissionsrörelse och andra investeringstjänster. Med investeringstjänster avses i den föreslagna punkten detsamma som i lagen om värdepappersföretag (579/1996). Investeringstjänster är enligt lagens 3 § fondkommissionsrörelse, marknadsgarantrörelse, värdepappersförmedlarrörelse, emissionsgaranti, förmögenhetsförvaltning och emissionsarrangemang. Av dessa tjänster är det närmast fondkommission och egendomsförvaltning som bjuds ut till konsumenter.

Bestämmelserna i kapitlet tillämpas enligt 7 punkten när investeringsrådgivning bjuds ut till konsumenter. I definitionen av finansiella tjänster i direktivet nämns detta slag av tjänster inte separat. I syfte att förtydliga kapitlets tillämpningsområde har man dock an-

sett det vara skäl att uttryckligen nämna investeringsrådgivning som en typ av tjänster på vilken bestämmelserna i kapitlet kan bli tillämpliga.

Investeringsrådgivningen kan i praktiken vara av många olika slag och kan tillhandahållas av många olika slags aktörer, exempelvis banker, försäkringsbolag och värdepappersföretag, men också av aktörer, vilkas verksamhet inte är reglerad på något särskilt sätt. I den föreslagna punkten avses med investeringsrådgivning verksamhet där näringsidkaren lämnar konsumenten rekommendationer eller förslag som gäller ett eller flere investeringsobjekt. Till verksamhetens karaktär hör att dessa rekommendationer har anpassats till konsumentens personliga situation.

När en näringsidkare bjuder ut finansiella tjänster har denne en viss upplysningsskyldighet gentemot sina kunder. Fullgörandet av denna upplysningsskyldighet är inte i punkten avsedd investeringsrådgivning. Marknadsföringen av olika investeringsprodukter är inte heller investeringsrådgivning. Utanför detta begrepp står likaså analysverksamhet, det vill säga allmänna råd och rekommendationer i fråga om köp eller försäljning av ett visst investeringsobjekt.

I momentet nämns uttryckligen bara de vanligaste finansiella tjänsterna och finansiella instrumenten som bjuds ut till konsumenter. Bestämmelserna i kapitlet tillämpas dock enligt momentets 8 punkt också på distansförsäljning av andra finansiella tjänster och finansiella instrument till konsumenter. Sådana andra finansiella tjänster är exempelvis finansieringsleasing som avses i kreditinstitutslagen, utgivning av elektroniska pengar och garantiverksamhet, i lagen om värdepappersföretag avsedda förvarings- och förvaltningstjänster för investeringsobjekt samt kassavalvtjänster. Med garantiverksamhet avses i detta sammanhang att en depositionsbank eller ett kreditföretag ställer garanti för att dess kunder fullgör sina förbindelser. Vanligt är också att en depositionsbank eller annan kreditgivare kräver att tredje man går i borgen eller ställer en pant för fullgörandet av gäldenärens förpliktelse. Om tillämpningen av bestämmelserna i kapitlet på sådana förbindelser föreskrivs i

1 kap. 2 a § i den föreslagna lagen.

Andelslag vilkas huvudsakliga verksamhetsområde är minuthandel får i syfte att finansiera sin verksamhet bedriva sparkasseverksamhet och på sina medlemmars medlemskonton ta emot återbetalbara penningmedel i eurobelopp. Bestämmelserna om sparkasseverksamhet i 21 kap. lagen om andelslag (1488/2001) har upphävts genom lagen om ändring av lagen om andelslag (72/2003) som trädde i kraft den 15 februari 2003, men ovan avsedda andelslag får enligt övergångsbestämmelserna bedriva sparkasseverksamhet ännu i tio års tid. Också tillhandahållandet av medlemskonton för konsumenter är en finansiell tjänst som avses i det föreslagna kapitlet.

Depositionsbankerna och kreditföretagen kan enligt kreditinstitutslagen bedriva också följande affärsverksamhet: inkassering av betalningar, notariatverksamhet, kreditupplysningsverksamhet och, i anslutning till bostadssparande, förmedling av bostadsaktier och bostadsandelar samt fastigheter med egna hemshus. Dessa tjänster är dock inte till sin karaktär finansiella tjänster och på dem tillämpas således inte bestämmelserna i det föreslagna kapitlet fastän de skulle bjudas ut av ett kreditinstitut.

Vissa leverantörer av finansiella tjänster bjuder även ut tjänster som avser nätverkskoder. En del av dessa tjänster hänför sig enbart till styrkande av identitet i nätet, en del hänför sig till användningen av finansiella tjänster. De tjänster som enbart avser nätverkskoder är inte i kapitlet avsedda finansiella tjänster och på distansförsäljning av dem tillämpas således inte bestämmelserna i detta kapitel utan de allmänna bestämmelserna om distansförsäljning i 6 kap. Om avtalet om nätverkskoder åter avser användning av en finansiell tjänst, skall bestämmelserna i det föreslagna kapitlet tillämpas.

Andra finansiella instrument som bestämmelserna i kapitlet enligt 8 punkten tillämpas på är exempelvis standardiserade optioner och terminer som avses i lagen om standardiserade optioner och terminer (772/1988) och med dem jämförbara derivatavtal. Andra finansiella instrument är också de värdepapper som värdepappersmarknadslagen inte tillämpas på. Sådana är exempelvis de utländska

värdepapper som inte är föremål för offentlig handel i Finland. Andra finansiella instrument är likaså sådana aktier i privata aktieföretag med vilka det inte bedrivs yrkesmässigt ordnad offentlig handel för förmedling av kontakt mellan köpare och säljare.

Bestämmelserna i kapitlet kompletterar bestämmelserna om finansiella tjänster och finansiella instrument i annan lagstiftning, av vilka de viktigaste nämns i avsnitt 3 i de allmänna motiven. Dessa övriga bestämmelser tillämpas jämsides med de föreslagna bestämmelserna.

Av tekniska orsaker är det i de övriga bestämmelserna i det föreslagna kapitlet ändamålsenligt att bara hänvisa till finansiella tjänster. Bestämmelserna gäller dock enligt 2 mom. i förslaget även finansiella instrument.

2 §. *Begränsning av tillämpningsområdet i vissa fall.* Om distansavtalet mellan en näringsidkare och en konsument gäller fortlöpande eller periodiska prestationer av sinsemellan likartade finansiella tjänster, skall bestämmelserna i kapitlet inte tillämpas på de enskilda tjänster som utförs enligt avtalet. Momentet grundar sig på artikel 1.2 första stycket i direktivet. Syftet med bestämmelsen är att säkerställa att direktivet tillämpas på samma sätt i alla medlemsstater oberoende av om den räkna av finansiella tjänster som utförs beroende på medlemsstaten anses vara ett avtal eller separata, på varandra följande avtal.

Momentet blir tillämpligt exempelvis om konsumenten ingår ett kontoavtal, ett betal- eller kreditkortsavtal eller ett förmögenhetsförvaltningsavtal. Kapitlet tillämpas enligt momentet när konsumenten ingår ett sådant avtal, men däremot inte på en enskild transaktion som sker inom ramen för avtalet, exempelvis när konsumenten gör en insättning eller uttagning, en kontoöverföring eller en fakturabetalning, när denne använder ett betal- eller kreditkort eller säljer eller köper aktier eller andra värdepapper.

Momentet gäller inte fall där en konsument har ingått ett avtal med en näringsidkare om att ta i bruk personliga nätverkskoder och med hjälp av dem exempelvis öppnar ett konto eller ingår ett försäkringsavtal i internet eller per telefon. Dessa avtal är nya sepa-

rata avtal och grundar sig inte på avtalet om nätverkskoder. På dem skall således bestämmelserna i kapitlet tillämpas.

Om parterna upprepade gånger avtalar om tjänster av samma slag, tillämpas bestämmelserna i 5—11 § enligt 2 mom. bara på det första avtalet. Ett undantag utgörs av de fall där det hunnit gå mer än ett år mellan avtalen. Då skall bestämmelserna om skyldigheten att lämna information också tillämpas på det senare avtalet. Momentet kan bli tillämpligt exempelvis om en konsument köper aktier via samma värdepappersmäklare flera gånger eller tecknar andelar i placeringsfonder som förvaltas av samma fondbolag. Undantagsbestämmelsen gäller bara den upplysningsskyldighet som avses i det föreslagna kapitlet; näringsidkaren skall i vilket fall som helst alltid fullgöra sin upplysningsskyldighet enligt värdepappersmarknadslagen eller någon annan speciallag.

Momentet grundar sig på artikel 1.2 andra stycket i direktivet. Syftet med bestämmelsen är att undvika situationer där konsumenten upprepade gånger med korta intervall skall lämnas samma uppgifter. Informationskyldigheten vore inte till någon nytta för konsumenten utan bara en onödig belastning för näringsidkaren.

3 §. *Bestämmelsernas tvingande natur.* Enligt paragrafen är bestämmelserna tvingande till fördel för konsumenten. Principen är densamma som i 5—10 kap. i lagen. I artikel 12 i direktivet förutsätts på motsvarande sätt att avvikelser från bestämmelser i direktivet inte får göras till nackdel för konsumenten.

4 §. *Definitioner.* I paragrafen definieras begreppen distansförsäljning, distansutbudsmetod och medel för distanskommunikation. Definitionerna följer artikel 2 punkterna a och e i direktivet och motsvarar definitionerna i 6 kap. 4 §. För åskådlighetens skull upprepas definitionerna också i det föreslagna kapitlet.

Enligt paragrafens 1 mom. avses med distansförsäljning utbud av en finansiell tjänst till konsumenten genom användning av en distansutbudsmetod som näringsidkaren organiserat så att endast ett eller flera medel för distanskommunikation används för att ingå ett avtal och för den marknadsföring som föregår avtalet. Parterna måste nå enighet både

om att ingå ett avtal och om avtalets innehåll utan att de träffas personligen. Dessutom krävs att också de åtgärder som föregår avtalet, såsom utbudet och övrig marknadsföring av en tjänst sker genom ett medel för distanskommunikation. Det medel för distanskommunikation som används behöver inte vara detsamma under marknadsföringen och avtalsprocessen i sin helhet utan kan variera. Internet kan till exempel användas för marknadsföring och telefon för att ingå avtalet.

Definitionen på en distansutbudsmetod finns i paragrafens 2 mom. Med det avses ett marknadsförings- eller försäljningssätt som är organiserat så att dess huvudsakliga ändamål kan anses vara ingående av avtal med hjälp av ett medel för distanskommunikation. Med ett medel för distanskommunikation avses enligt paragrafens 3 mom. post, telefon, television, datanät eller något annat medel som kan användas för ingående av avtal utan att parterna är samtidigt närvarande.

Distansförsäljning som avses i paragrafen kännetecknas av att näringsidkaren har organiserat sin verksamhet eller en del av den med tanke på att ingå distansavtal. Detta är fallet, om näringsidkaren marknadsför sina tjänster med hjälp av ett medel för distanskommunikation och också är beredd på att ingå avtal om dessa tjänster med hjälp av ett medel för distanskommunikation. Genom marknadsföringen eftersträvas vanligen både avtal som ingås med hjälp av ett medel för distanskommunikation och traditionella avtal som ingås på näringsidkarens verksamhetsställe. Till den del som näringsidkaren berett sig på att ingå avtal med hjälp av ett medel för distanskommunikation och konsumenten utnyttjat denna möjlighet tillämpas bestämmelserna i kapitlet också då marknadsföringens huvudsakliga syfte inte nödvändigtvis kan anses vara att ingå avtal med hjälp av ett medel för distanskommunikation.

Det är inte fråga om distansförsäljning, om näringsidkaren i undantagsfall, exempelvis bara för att tillmötesgå en viss kund, ingår ett avtal om finansiella tjänster med hjälp av ett medel för distanskommunikation. Det är inte heller fråga om distansförsäljning, om konsumenten inte erbjuds en möjlighet att ingå avtal om finansiella tjänster med hjälp av ett medel för distanskommunikation, utan bara

en möjlighet att sköta kontakten i avtalsförhållandet exempelvis per telefon. Det är inte heller distansförsäljning om parterna avtalar om ändring av villkoren i ett tidigare avtal. Bestämmelserna i kapitlet tillämpas alltså inte, om exempelvis en konsument och en kreditgivare per telefon avtalar om ändring av betalningstidtabellen för en konsumentkredit.

5 §. *Informationsskyldigheten innan ett avtal ingås.* Konsumenten skall enligt paragrafen i god tid innan ett avtal ingås få i 6–9 § avsedda uppgifter om näringsidkaren, den finansiella tjänst som bjuds ut, distansavtalet och rättsmedel. Bestämmelsen grundar sig på artikel 3.1 i direktivet. Syftet med bestämmelsen är att säkerställa att konsumenten har tillgång till tillräckliga uppgifter om de väsentliga omständigheter som är förknippade med avtalet innan avtalet ingås.

I paragrafen föreskrivs dessutom att uppgifterna skall lämnas på ett sätt som är anpassat till det medel för distanskommunikation som används, de skall vara tydliga och begripliga och sådana att informationens kommersiella syfte klart framgår. Bestämmelsen grundar sig på artikel 3.2 i direktivet. En motsvarande princip om att det kommersiella syftet skall framgå uttrycks redan nu i 2 kap. 1 a §.

När informationen lämnas kan man ta hänsyn till hur väl det medel för distanskommunikation som man avser använda lämpar sig för informationsändamål. All förhandsinformation behöver nödvändigtvis inte ges samtidigt, om det exempelvis på grund av de tekniska egenskaperna hos det medel för distanskommunikation som är avsett att användas inte är ändamålsenligt. Det är till exempel tillåtet att sända en del av informationen i form av textmeddelanden till konsumentens mobiltelefon och göra resten av förhandsinformation tillgänglig för konsumenten på en angiven internetadress. Huvudsaken är att konsumenten alltid har möjlighet att bekanta sig med uppgifterna innan avtalet ingås.

Den informationsskyldighet som det föreskrivs om i paragrafen kompletteras skyldigheterna att lämna information enligt annan lagstiftning. En näringsidkare som bjuder ut finansiella tjänster i internet måste till exempel också följa bestämmelserna om upplys-

ningssskyldighet i lagen om tillhandahållande av informationssamhällets tjänster. Om det finns specialbestämmelser om den finansiella tjänst som bjuds ut, skall näringsidkaren också följa informationsskyldigheten enligt dem.

6 §. *Förhandsinformation om näringsidkaren.* I paragrafen finns en förteckning över de uppgifter om näringsidkaren som konsumenten skall få. Målet är att konsumenten skall kunna identifiera näringsidkaren på ett tillförlitligt sätt och vid behov lätt och snabbt skall kunna ta kontakt med näringsidkaren, dennes företrädare och den behöriga tillsynsmyndigheten.

Enligt paragrafens 1 punkt skall konsumenten upplysas om näringsidkarens namn och huvudsakliga verksamhetsområde. Denna punkt grundar sig på artikel 3.1 punkt a i direktivet. Av förhandsinformationen skall framgå firma eller bifirma som antecknats för näringsidkarens del i handelsregistret eller något annat motsvarande offentligt register. Vissa näringsidkare som bjuder ut finansiella tjänster använder i sin marknadsföring något annat namn, exempelvis namnet på en företagsgrupp. Sådana namn får fortsättningsvis användas, men dessutom skall konsumenten i god tid innan ett avtal ingås meddelas näringsidkarens officiella namn. Av förhandsinformationen skall således klart framgå vem som är konsumentens avtalspart.

Konsumenten skall enligt nämnda punkt också upplysas om näringsidkarens geografiska adress i etableringsstaten. Med denna adress avses besöksadress till näringsidkarens huvudsakliga verksamhetsställe eller centralförvaltning. Det är inte tillräckligt att meddela bara en postbox eller elektronisk postadress. Om näringsidkaren har ett separat verksamhetsställe i etableringsstaten för att sköta kundkontakterna, skall besöksadressen till detta verksamhetsställe meddelas.

I 2 punkten avsedda uppgifter skall lämnas, om näringsidkaren har ett filialkontor eller någon annan företrädare i den stat där konsumenten är bosatt. Enligt denna punkt skall av förhandsinformationen framgå namnet på ett sådant filialkontor eller någon annan som företräder näringsidkaren samt den geografiska adressen till det verksamhetsställe som sköter kontakten till kunderna. Punkten grundar sig på artikel 3.1 första strecksatsen

punkt b i direktivet.

Om konsumenten inte står i direkt kontakt med näringsidkaren, utan med en mäklare eller ett ombud som företräder näringsidkaren, skall enligt paragrafens 3 punkt av förhandsinformationen framgå ifrågavarande mäklares eller ombuds namn och den geografiska adressen till det verksamhetsställe som sköter kontakten till kunderna, och att det är fråga om en företrädare för näringsidkaren. Av förhandsinformationen skall således klart framgå att mäklaren eller ombudet inte är själva tjänsteleverantören, men att denne handlar för tjänsteleverantörens räkning. Försäkringsbolagens ombud har redan nuförtiden en motsvarande upplysningsskyldighet enligt 14 a kap. 9 § 1 mom. lagen om försäkringsbolag. Punkten grundar sig på artikel 3.1 första strecksatsen punkt c i direktivet.

Om näringsidkaren har antecknats i handelsregistret eller något annat motsvarande register, skall konsumenten enligt paragrafens 4 punkt meddelas vilket register det är fråga om och vilket företags- och organisationsnummer näringsidkaren har i registret. Denna punkt grundar sig på artikel 3.1 första strecksatsen punkt d i direktivet. I punkten avsedda andra register i Finland är föreningsregistret och stiftelseregistret. Om näringsidkaren inte har ett företags- och organisationsnummer, skall denne meddela någon annan motsvarande beteckning. Till exempel föreningar som inte har ett företags- och organisationsnummer skall meddela föreningens registernummer.

Om utbud av en finansiell tjänst förutsätter tillstånd eller registrering, skall konsumenten enligt paragrafens 5 punkt meddelas den behöriga tillsynsmyndighetens kontaktinformation. Denna punkt grundar sig på artikel 3.1 första strecksatsen punkt e i direktivet. Om den som bjuder ut en finansiell tjänst är exempelvis en depositionsbank eller något annat kreditinstitut som har koncession i Finland, skall alltså Finansinspektionens kontaktinformation meddelas. Detsamma gäller värdepappersföretag. Försäkringsbolag, försäkringsföreningar och försäkringsmäklare skall för sin del lämna Försäkringsinspektionens kontaktinformation. Konsumenten bör få åtminstone tillsynsmyndighetens besöksadress, postadress, elektroniska postadress

och telefon- och telefaxnummer.

7 §. *Förhandsinformation om den finansiella tjänsten.* I paragrafen föreskrivs om de uppgifter som skall lämnas om den finansiella tjänst som bjuds ut. Konsumenten skall enligt paragrafens 1 punkt få en beskrivning av den finansiella tjänstens huvudsakliga egenskaper. Denna punkt grundar sig på artikel 3.1 andra strecksatsen punkt a i direktivet. Syftet är att konsumenten skall få en objektiv och möjligast lättbegriplig beskrivning av den finansiella tjänstens huvudsakliga egenskaper. Målet är att konsumenten utifrån den information han eller hon har fått skall kunna jämföra den finansiella tjänsten med andra motsvarande tjänster som bjuds ut på marknaden.

När det gäller mindre komplicerade finansiella tjänster, såsom valutaväxling eller betalningsförmedlingsuppdrag, räcker det ofta med ett omnämnande av den finansiella tjänstens slag i förhandsinformationen. Ju mer komplicerad den finansiella tjänsten är, desto utförligare skall beskrivningen vara. Detsamma gäller sådana nya former av finansiella tjänster som man först nyligen börjat bjuda ut till konsumenterna. När det gäller investeringsrådgivning är det åter viktigt att ange om det är fråga om objektiv och oberoende rådgivning eller om den som tillhandahåller investeringsrådgivning har en anknytning till andra leverantörer av finansiella tjänster.

Av förhandsinformationen skall enligt paragrafens 2 punkt framgå det sammanlagda beloppet av avgifter, ersättningar och andra utgifter som debiteras av konsumenten, med andra ord tjänstens totala pris. Om det exakta beloppet av de totala kostnaderna för den finansiella tjänsten eller de produkter som ingår i den inte kan meddelas, skall grunderna för hur kostnaderna beräknas anges. I exempelvis förhandsinformationen om fondkommission kan meddelas att man som förmedlingskostnader debiteras en viss andel av köpeskillingen för de aktier som köps eller säljs. Vanligt är också att de kostnader som debiteras för teckning och inlösen av andelar i placeringsfonder bestäms som en viss andel av värdet på de fondandelar som köps eller säljs. Detta undantag skall tolkas snävt. Alltid när det är möjligt att exakt ange kost-

nadernas totala belopp, skall detta göras. Det är inte tillåtet att bara exempelvis av konkurrensskäl låta bli att ange utgifternas exakta belopp. Denna punkt grundar sig på artikel 3.1 andra strecksatsen punkt b i direktivet.

Till de kostnader som avses i paragrafens 2 punkt räknas bara sådana skatter och offentliga avgifter som betalas genom försorg av näringsidkaren. Om näringsidkaren är medveten om att konsumenten kan bli tvungen att betala också andra skatter och offentliga avgifter, skall förhandsinformationen enligt paragrafens 3 punkt innehålla en anmärkning om sådana eventuella skatter och avgifter. Punkten grundar sig på artikel 3.1 andra strecksatsen punkt d i direktivet.

Om konsumenten till exempel avser sälja värdepapper, skall konsumenten upplysas om att han eller hon kan bli tvungen att betala skatt på försäljningsvinsten. När det gäller annan än offentlig handel av värdepapper som avses i 1 kap. 3 § värdepappersmarknadslagen, är köparen skyldig att vid överlåtelse av värdepapper betala överlåtelseskatt. I förhandsinformationen enligt denna punkt skall ingå uppgifter om överlåtelseskatt, om näringsidkaren inte själv uppbär skatten utan konsumenten skall betala den direkt till skattetagaren, det vill säga staten. När det gäller skadeförsäkringar kan det bli aktuellt med premieskatt. I allmänhet betalas denna skatt av det försäkringsbolag som beviljat försäkringen, men om försäkringsgivarens etableringsstat är någon annan än en EES-stat, är försäkringstagaren själv skattskyldig. Ett försäkringsbolag från ett så kallat tredjeland som bjuder ut skadeförsäkringar skall således i sin förhandsinformation nämna premieskatten.

Av förhandsinformationen skall enligt paragrafens 4 punkt framgå hur kostnaderna skall betalas och avtalet fullgöras. Denna punkt motsvarar artikel 3.1 andra strecksatsen punkt f i direktivet. Till denna del skall nämnas bland annat betalningstiden och betalningsvillkoren samt när och hur näringsidkaren fullgör sin prestation. Om dessa frågor kan avtalas individuellt, skall detta nämnas i förhandsinformationen, samt vid behov ges en beskrivning av näringsidkarens sedvanliga avtalspraxis.

Paragrafens 5 punkt motsvarar artikel

3.1 andra strecksatsen punkt g i direktivet. Enligt denna punkt skall kostnaderna för användningen av ett medel för distanskommunikation meddelas, om en högre taxa än normaltaxa debiteras för detta. Kostnaderna skall meddelas om exempelvis den finansiella tjänsten bjuds ut med hjälp av en telefon-tjänst som är belagd med tilläggsavgift. De kostnader som användningen av ett medel för distanskommunikation vanligen orsakar behöver inte framgå av förhandsinformationen.

Enligt paragrafens 6 punkt skall i förhandsinformationen finnas en upplysning om den eventuella risk att förlora de medel som placeras och eventuella andra särskilda risker som är förknippade med den finansiella tjänsten. Aktier och andelar i placeringsfonder är exempel på finansiella instrument som typiskt är förknippade med en risk för förlust av det investerade kapitalet. En i denna punkt avsedd annan särskild risk hör till exempelvis derivatavtalen. Även valutakrediterna är, på grund av förändringar i valutakurserna, förknippade med särskilda risker.

Om man i förhandsinformationen eller något annat marknadsföringsmaterial beskriver den finansiella tjänstens eller ett till den avslutet finansiellt instruments tidigare värdeutveckling, måste man också nämna att den tidigare utvecklingen inte är en garanti för kommande utveckling. Punkten grundar sig på artikel 3.1 andra strecksatsen punkt c i direktivet.

Paragrafens 7 punkt motsvarar artikel 3.1 andra strecksatsen punkt e i direktivet. Enligt denna punkt skall begränsningar av giltighetstiden för informationen meddelas. Om exempelvis en finansiell tjänst finns tillgänglig till ett angivet pris bara under en viss tidsperiod, måste prisets giltighetstid anges i förhandsinformationen.

8 §. *Förhandsinformation om distansavtalet.* I paragrafen anges vilka uppgifter som måste lämnas om distansavtalet. Enligt paragrafens 1 punkt skall ångerrätten nämnas i förhandsinformationen eller alternativt måste konsumenten meddelas att denne enligt lag inte har ångerrätt. Om ångerrätten och de undantag som gäller den föreskrivs i 12 och 14 § i det föreslagna kapitlet. Motsvarande bestämmelser finns för konsumentkrediternas del i 7 kap. och för försäkringarnas del i 8

gen om försäkringsavtal.

I förhandsinformationen skall enligt 2 punkten anges ångerfristens längd och den ersättning som konsumenten kan krävas på vid frånträde eller grunderna för bestämmande av ersättningen samt övriga villkor och anvisningar för utövande av ångerrätten. Med avvikelse från de allmänna bestämmelserna om distansförsäljning kan av konsumenten krävas betalning för prestationer som fullgjorts innan avtalet frånträts. Därför är det viktigt att konsumenten får kännedom om eventuella ersättningar redan innan ett avtal ingås. Om förhandsinformation inte getts om ersättningen eller grunderna för bestämmande av den, kan enligt 15 § någon ersättning inte krävas av konsumenten. Av anvisningarna om ångerrätten måste det framgå hur konsumenten skall förfara om denne vill frånträda avtalet, exempelvis till vem och under vilken adress anmälan om frånträde skall skickas.

Punkterna 1 och 2 i paragrafen grundar sig på artikel 3.1 tredje strecksatsen punkterna a och d i direktivet. Enligt paragrafens 3 punkt som grundar sig på punkt b i nämnda strecksats, skall avtalets kortaste löptid anges i förhandsinformationen, om avtalet gäller fortlöpande eller periodiska prestationer av finansiella tjänster.

Av förhandsinformationen skall enligt 4 punkten framgå om avtalsparten eventuellt har rätt att säga upp eller häva avtalet eller fullgöra avtalet i förtid enligt lag eller avtalsvillkor och följderna av dessa åtgärder. Konsumenten skall således upplysas både om sin rätt att ensidigt säga upp avtalet och om tjänsteleverantörens motsvarande rätt. I exempelvis förhandsinformationen om konsumentkrediter skall nämnas den rätt som konsumenten enligt 7 kap. 12 § har att betala tillbaka krediten före förfallodagen, och i förhandsinformationen om försäkringar den rätt som försäkringstagaren enligt 12 § lagen om försäkringsavtal har att säga upp en försäkring. Denna punkt grundar sig på artikel 3.1 tredje strecksatsen punkt c i direktivet. I direktivet krävs inte att konsumenten informeras om vardera avtalspartens lagfästa rätt att ensidigt säga upp ett avtal. Det är dock viktigt att konsumenten ges information om dessa rättigheter oberoende av om de följer

av avtal eller lag.

I förhandsinformationen skall enligt paragrafens 5 punkt nämnas den medlemsstat enligt vars lagstiftning förhandsinformationen lämnats. Punkten grundar sig på artikel 3.1 tredje strecksatsen punkt e i direktivet. I punkten föreskrivs inte vilken stats lag näringsidkaren skall följa när denne lämnar förhandsinformation. Bestämmelsen bara förpliktat näringsidkaren att meddela konsumenten på vilken stats lag uppgifterna grundar sig. Den lag som näringsidkaren följer är inte nödvändigtvis lagen i en EU-stat, utan kan också vara lagen i ett tredjeländ. Därför hänvisas i denna punkt allmänt till en stat och inte, som i direktivet, till en medlemsstat. Det är exempelvis möjligt att den information som lämnas grundar sig delvis på lagen i den stat där näringsidkaren har sitt säte och delvis på lagen i den stat där konsumenten är bosatt. I ett sådant fall skall vardera staten nämnas i förhandsinformationen.

Enligt paragrafens 6 punkt skall eventuella avtalsvillkor om vilken lag som tillämpas på avtalet och om behörig domstol meddelas. Punkten grundar sig på artikel 3.1 tredje strecksatsen punkt f i direktivet. Parterna i ett konsumentavtal har mycket begränsade möjligheter att avtala om behörig domstol innan en tvist uppstår. Enligt rådets förordning om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (Rådets förordning (EG) nr 44/2001) kan man avtala om behörig domstol på ett sätt som avviker från bestämmelserna i förordningen bara om avtalet ger konsumenten rätt att väcka talan vid andra domstolar än dem som anges i förordningen eller om konsumenten och dennes avtalspart hade hemvist eller sin vanliga vistelseort i samma medlemsstat när avtalet ingicks och avtalet ger domstolarna i den medlemsstaten behörighet. Bestämmelser med likadant innehåll finns i Brysselkonventionen (Konventionen om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område upprättad i Bryssel den 27 september 1968) som tillämpas i förhållandet mellan Danmark och de övriga EU-staterna, och i Luganokonventionen (Konventionen om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område upprättad i Lugano den 16 sep-

tember 1988) som tillämpas i förhållandet mellan EU-staterna och EES-staterna.

Till skillnad från vad som gäller i fråga om behörig domstol, har parterna i princip rätt att fritt avtala om vilken lag som skall tillämpas på ett avtal, det vill säga att göra en laghänvisning. Laghänvisningarnas verkningar har dock begränsats för att skydda konsumenterna. De frågor som är förknippade med valet av tillämplig lag på avtalsförpliktelser behandlas utförligare i motiven till 17 §.

I förhandsinformationen skall enligt paragrafens 7 punkt anges på vilket eller vilka språk konsumenten kan få förhandsinformationen och avtalsvillkoren i varaktig form och på vilket eller vilka språk näringsidkaren förbinder sig att kommunicera med konsumenten under den tid avtalsförhållandet pågår. Punkten grundar sig på artikel 3.1 tredje strecksatsen punkt g i direktivet.

9 §. *Förhandsinformation om rättsmedel.* I denna paragraf som grundar sig på artikel 3.1 fjärde strecksatsen i direktivet föreskrivs om den förhandsinformation som skall ges om rättsmedel. Konsumenten skall enligt 1 punkten i paragrafen upplysas om huruvida denne har tillgång till rättsskyddsförfaranden utanför domstol. Om sådana förfaranden finns, skall av förhandsinformationen framgå vilka de är. Beroende på den finansiella tjänst som bjuds ut kan en konsument i Finland vända sig till konsumentklagonämnden, värdepappersnämnden eller försäkringsnämnden. Dessutom skall konsumenten upplysas om hur denne kan använda dessa förfaranden. Konsumenten bör få veta åtminstone vilken form en ansökan eller ett besvär skall ha, var en ansökan eller ett besvär skall lämnas in och var man får tilläggsuppgifter om förfarandet. Om det inte finns några här avsedda rättsmedel för konsumenten, skall det framgå av förhandsinformationen att sådana inte finns.

Konsumenten skall enligt 2 punkten upplysas om eventuella garantifonder eller andra ersättningssystem som inte grundar sig på gemenskapslagstiftningen. I denna punkt avsedda ersättningssystem är exempelvis de två ömsesidiga garantiringar som medlemsandelslagen i SOK, de finska andelshandlarnas centralandelslag, har inrättat: regionandelslagen garanterar de övriga regionala andelsla-

gens förbindelser till dem som gjort insättningar i sparkassorna och lokalandelslagen för sin del de övriga lokala andelslagens förbindelser. Om det alltså är fråga om sparkasseverksamhet och den som bjuder ut en tjänst är ett av SOK:s medlemsandelslag som hör till en garantiring, skall uppgifter om garantiringen ingå i förhandsinformationen. Upplysningsskyldigheten enligt denna punkt gäller inte ersättningssystem som har sin grund i Europeiska gemenskapens regelverk, exempelvis insättningsgarantifonden eller ersättningsfonden.

10 §. *Förhandsinformation vid försäljning per telefon.* Paragrafen innehåller specialbestämmelser som gäller försäljning per telefon. Med försäljning per telefon avses i paragrafen traditionell försäljning per telefon där näringsidkaren under ett telefonsamtal muntligen bjuder ut finansiella tjänster. Bestämmelserna i paragrafen tillämpas inte på finansiella tjänster som bjuds ut i ett textmeddelande.

Genast i början av telefonsamtalet skall enligt 1 mom. näringsidkarens namn, namnet på den person som står i kontakt med konsumenten och samtalets kommersiella syfte uppges. Momentet grundar sig på artikel 3.3 första stycket punkt a i direktivet, men avviker en aning från nämnda punkt. I direktivet krävs inte att den som står i kontakt med konsumenten uppger sitt namn genast i början av samtalet, utan denna uppgift kan lämnas först senare. Det har dock ansetts vara skäl att avvika från direktivet eftersom det hör till konvensansen att presentera sig i början av ett telefonsamtal.

Konsumenten skall enligt 6—9 § i förslaget ges uppgifter om sammanlagt 21 olika saker. Det är inte ändamålsenligt att lämna så mycket information per telefon, till exempel om konsumenten behöver en reseförsökning eller resevaluta snabbt för en utlandsresa. Därför föreskrivs i 2 mom. att alla ifrågakarande uppgifter inte behöver ges per telefon, om konsumenten uttryckligen samtycker till detta. Momentet motsvarar artikel 3.3 första stycket punkt b i direktivet. Samtliga uppgifter skall i vilket fall som helst lämnas när förhandsinformationen och avtalsvillkoren tillställs konsumenten skriftligen eller i elektronisk form enligt 11 §.

Det är dock viktigt för konsumenten att få de uppgifter som är mest väsentliga med tanke på ingåendet av ett avtal. Därför föreskrivs i 2 mom. att åtminstone följande uppgifter skall lämnas: vilket förhållande den person som står i kontakt med konsumenten har till näringsidkaren, med andra ord om personen i fråga är anställd av näringsidkaren eller är ett ombud, någon annan företrädare eller en mäklare som handlar för näringsidkarens räkning, en beskrivning av den finansiella tjänstens huvudsakliga egenskaper, den finansiella tjänstens totalpris, en anmärkning om eventuella med anskaffning av den finansiella tjänsten förknippade skatter och offentliga avgifter som inte skall betalas till näringsidkaren, och uppgifter om ängerrätten. Informationsskyldigheten motsvarar den informationsskyldighet som avses i 7 § 1—3 punkten och 8 § 1 och 2 punkten.

Om konsumenten bara lämnas en del av förhandsinformationen, skall denne enligt momentet upplysas om att tilläggsuppgifter finnas att få på begäran och vilka slags uppgifter det är fråga om. Det räcker med en beskrivning av tilläggsuppgifterna i huvuddrag.

11 §. *Överlämnande av förhandsinformationen och avtalsvillkoren skriftligen eller i någon annan varaktig form.* Näringsidkaren skall enligt paragrafens 1 mom. tillstålla konsumenten hela förhandsinformationen och samtliga avtalsvillkor personligen, skriftligen eller i elektronisk form på ett sådant sätt att konsumenten kan spara och återge dem i oförändrad form. Bestämmelsen grundar sig på artiklarna 5.1 och 2 punkt f i direktivet. Syftet med bestämmelsen är att säkerställa att konsumenten får de viktigaste uppgifterna om den finansiella tjänsten och den näringsidkare som bjuder ut den på ett sådant sätt att konsumenten kan bevara uppgifterna och vid behov återge dem.

Om förhandsinformationen och avtalsvillkoren tillställs konsumenten i elektronisk form, är det viktigt att konsumenten får dem personligen och att konsumenten faktiskt har möjlighet att spara och återge dem. Förhandsinformationen och avtalsvillkoren kan exempelvis sändas till konsumenten per elektronisk post. När det gäller exempelvis personliga banktjänster i nätet kan den informationsskyldighet som avses i momentet fullgö-

ras så att programmet ber konsumenten spara och skriva ut förhandsinformationen och avtalsvillkoren innan denne ingår ett avtal. Både standardvillkor och individuellt överenskomna villkor bör kunna skrivas ut och sparas. På motsvarande sätt kan informationsskyldigheten fullgöras också, om avtalet ingås på näringsidkarens öppna internetsidor. Vid fullgörandet av informationsskyldigheten bör man beakta att särskilt individuellt överenskomna villkor kan innehålla uppgifter som är sekretessbelagda. Datasäkerhetskraven kan också komma att uppställa gränser för hur den informationsskyldighet som avses i momentet skall kunna fullgöras.

Näringsidkaren skall enligt momentet förutom avtalsvillkoren och den förhandsinformation som avses i 6—9 § också lämna konsumenten sådana uppgifter i varaktig form som näringsidkaren enligt annan lagstiftning är skyldig att lämna konsumenten innan ett avtal ingås. Enligt vissa bestämmelser skall uppgifterna hållas tillgängliga för kunderna, men behöver inte utan särskild begäran tillställas dem. Enligt till exempel värdepappersmarknadslagen skall marknadsföringsmaterialet hänvisa till emissions- eller börsprospektet och ange var detta tillhandahålls. En liknande bestämmelse om fondprospekt ingår i lagen om placeringsfonder. Momentet har inga verkningar på de förpliktelser som avses i detta slag av bestämmelser. Också vid distansförsäljning räcker det alltså att konsumenten, om denne så önskar, har möjlighet att bekanta sig med dessa prospekt.

Till skillnad från vad som föreskrivs i 6 kap. 14 § som gäller distansförsäljning i allmänhet, skall förhandsinformationen och avtalsvillkoren enligt momentet lämnas redan innan avtalet ingås. Egenskaperna hos den finansiella tjänst som bjuds ut och avtalets innehåll i övrigt bestäms utifrån den information som lämnats vid marknadsföringen och i avtalsvillkoren. Därför är det viktigt att konsumenten får avtalsvillkoren och den övriga förhandsinformationen i varaktig form redan innan avtalet ingås. På så sätt har konsumenten bättre möjligheter att bekanta sig med den finansiella tjänst som bjuds ut, överväga om den svarar mot konsumentens behov och om den till sitt pris och sina övriga villkor är konkurrenskraftig i jämförelse med andra

motsvarande tjänster på marknaden.

Förhandsinformationen och avtalsvillkoren behöver dock inte alltid tillställas konsumenten i varaktig form innan ett avtal ingås. Om avtalet på konsumentens begäran görs med hjälp av ett sådant medel för distanskommunikation att det inte är tekniskt möjligt att tillställa konsumenten förhandsinformationen och avtalsvillkoren i varaktig form innan avtalet ingås, får informationen och avtalsvillkoren enligt 2 mom. ges i sådan form först efter att avtalet ingåtts. Momentet grundar sig på artikel 5.2 i direktivet.

Syftet med momentet är att göra det möjligt för konsumenten, om denne så önskar, att träffa ett avtal om en finansiell tjänst, exempelvis ett skadeförsäkringsavtal, så att avtalet träder i kraft omedelbart. Momentet blir typiskt tillämpligt när ett avtal ingås per telefon.

Om konsumenten under den tid avtalsförhållandet pågår ber om avtalsvillkoren i utskrift på papper, skall näringsidkaren enligt 3 mom. tillställa konsumenten dem. Momentet grundar sig på den första meningen i artikel 5.3 i direktivet. Avtalen om finansiella tjänster kan gälla i flera år, till och med i tiotals år. Därför är det viktigt att konsumenten har rätt att få avtalsvillkoren i utskrift på papper exempelvis om konsumenten till följd av den tekniska utvecklingen inte längre har tillgång till de ursprungligen på elektronisk väg lämnade avtalsvillkoren.

12 §. *Ångerrätt*. Enligt paragrafens 1 mom. har konsumenten rätt att frånträda ett avtal genom att meddela det till näringsidkaren inom en ångerfrist på 14 dagar. Bestämmelsen motsvarar artikel 6.1 första stycket i direktivet.

Konsumentens ångerrätt är en rätt som denne kan utöva utan att behöva uppge några särskilda skäl. Om konsumenten frånträder ett avtal, kan av denne bara krävas ersättning enligt 15 § för en tjänst som eventuellt utförts före frånträdan. Någon ersättning eller gottgörelse med karaktären av en sanktion kan inte debiteras av konsumenten när denne utövar sin ångerrätt.

Ångerfristen börjar i allmänhet löpa när avtalet ingås. Om förhandsinformationen och avtalsvillkoren tillställts konsumenten i varaktig form efter att avtalet ingåtts, börjar

ångerfristen dock löpa först vid denna senare tidpunkt. Det är också möjligt att förhandsinformationen och avtalsvillkoren ges till konsumenten vid olika tidpunkter. Då börjar ångerfristen löpa först när både förhandsinformationen och avtalsvillkoren tillställts konsumenten i en varaktig form. Bestämmelserna grundar sig på artikel 6.1 andra stycket i direktivet. Meningen är att konsumentens betänketid skall börja först när denne fått avtalsvillkoren och de viktigaste uppgifterna om näringsidkaren, den finansiella tjänst som bjuds ut, avtalets innehåll och sina rättigheter i en sådan form att det är möjligt för konsumenten att bekanta sig närmare med dem.

Om näringsidkaren försummar att tillställa konsumenten förhandsinformationen och avtalsvillkoren i varaktig form, börjar den 14 dagar långa fristen inte löpa och konsumenten kan bevara sin rätt att frånträda avtalet mycket länge. Om näringsidkaren senare upptäcker sin försummelse och avhjälpes den, börjar den i momentet avsedda ångerfristen löpa och den löper ut 14 dagar efter att konsumenten fått avtalsvillkoren och förhandsinformationen i varaktig form.

Lagen innehåller inga formföreskrifter för meddelandet om frånträde. Det är dock skäl att sända det skriftligt eller annars i sådan form att konsumenten vid behov kan bevisa att denne frånträtt avtalet. Konsumenten skall följa de anvisningar som näringsidkaren lämnar i förhandsinformationen om exempelvis vem inom näringsidkarens organisation som skall tillställas meddelandet om frånträde. Anvisningarna i förhandsinformationen får inte vara sådana att de utan grundad anledning gör det svårare eller mer komplicerat att utöva ångerrätten.

I 12 kap. 1 c och 1 e § i den föreslagna lagen finns också bestämmelser som påverkar beräkningen av ångerfristen och utövandet av ångerrätten.

Bestämmelserna om ångerrätt i detta kapitel tillämpas enligt paragrafens 2 mom. inte på konsumentkrediter och försäkringsavtal, utan på konsumentkrediter tillämpas bestämmelserna i 7 kap. och på försäkringsavtal bestämmelserna i lagen om försäkringsavtal.

13 §. *Återgång av accessoriska avtal*. I paragrafens 1 mom. föreskrivs om den situatio-

nen att det till ett avtal om en finansiell tjänst ansluter sig ett distansavtal om någon annan tjänst. Typiska sådana accessoriska avtal är låneförsäkring (låneskydd) samt borgens- och pantförbindelser. Också betal- och kreditkort med tillhörande reseförsäkring bjuds ut på marknaden.

Ett accessoriskt avtal återgår enligt momentet utan särskilda åtgärder när konsumenten frånträder huvudavtalet, om den som bjudit ut den accessoriska tjänsten är den näringsidkare som ingått huvudavtalet. Det accessoriska avtalet återgår utan särskilda åtgärder också om den accessoriska tjänsten bjuds ut av tredje man på basis av ett avtal eller något annat arrangemang mellan den näringsidkare som ingått huvudavtalet och tredje man. Momentet grundar sig på artikel 6.7 andra stycket i direktivet. Eftersom den näringsidkare som ingått huvudavtalet också är part i det accessoriska avtalet, behöver inte konsumenten förpliktas att lämna ett separat meddelande om återgång av det accessoriska avtalet. Det är näringsidkaren som ingått huvudavtalet som är skyldig att se till att den näringsidkare som ingått det accessoriska avtalet får kännedom om att avtalet har återgått.

Säkerheten för en skuld kan med de begränsningar som borgenslagen ställer vara generell borgen eller generell pantsättning. Med generell borgen och generell pantsättning avses säkerhetsförbindelser som inte enbart gäller en specificerad huvudskuld. Om ett kreditavtal för vilket en generell borgens- eller pantförbindelse har ingåtts frånträds, återgår också säkerheten. Om den generella borgens- eller pantförbindelsen också står som säkerhet för något annat kreditavtal, fortsätter den att vara i kraft som säkerhet för de krediter som inte har frånträts.

I paragrafens 2 mom. finns en hänvisning till 6 kap. 24 § och 10 kap. 12 § i vilka det finns bestämmelser om återgång av sådana kreditavtal som hänför sig till hem- eller distansförsäljning eller till köp av en tidsandelsbostad. Kreditavtalet återgår enligt dessa specialbestämmelser utan kostnader. Momentet grundar sig på artikel 6.7 första stycket i direktivet.

14 §. *Begränsningar i fråga om ångerrätten.* I paragrafen föreskrivs om undantag från ångerrätten, och den grundar sig på artikel

6.2 punkterna a och c i direktivet. Enligt paragrafens 1 punkt har konsumenten inte ångerrätt, om priset på eller värdet av den finansiella tjänsten eller ett finansiellt instrument som hör till den beror på sådana förändringar på finansmarknaden som näringsidkaren inte kan påverka. Typiska finansiella tjänster som konsumenten inte har rätt att frånträda är köp- eller säljuppdrag som gäller börsaktier eller andelar i placeringsfonder. Undantaget gäller också exempelvis avtal om valutaväxling.

Enligt paragrafens 2 punkt har konsumenten inte heller ångerrätt om avtalsparterna redan fullgjort avtalsförpliktelse i sin helhet på konsumentens uttryckliga begäran. Bestämmelsen blir tillämplig i exempelvis betalningsförmedlingsuppdrag, om de medel som skall förmedlas på konsumentens uppdrag redan har tillställts mottagaren.

15 §. *Ersättning för tjänster som utförts innan ett avtal frånträds.* Av konsumenten kan enligt denna paragraf krävas ersättning för den finansiella tjänst som näringsidkaren har utfört i enlighet med avtalet innan konsumenten har frånträtt avtalet. Paragrafen grundar sig på artikel 7.1 i direktivet.

Det väsentliga är att den ersättning som krävs inte får vara en sanktion för att ångerrätt utövas utan en betalning för den avtalsenliga tjänst som näringsidkaren faktiskt utfört. I syfte att undvika ersättningar med karaktären av en sanktion föreskrivs i paragrafens 1 mom. att ersättningen inte får vara större än det belopp som motsvarar den utförda tjänsten i förhållande till samtliga tjänster som avses i avtalet. Om exempelvis ett årsarvode på 100 euro debiteras för en finansiell tjänst och näringsidkaren utfört tjänsten i två veckors tid, får den ersättning som debiteras inte vara större än 14/365 av årsarvodet, det vill säga knappt 4 euro. I vissa finansiella tjänster är det vanligt att man genast i början av avtalsförhållandet debiterar en särskild engångsersättning för kostnaderna för att upprätta avtalet. Det föreslagna momentet innebär att kostnader av detta slag inte i sin helhet får debiteras av en konsument som utövar sin ångerrätt. Bara en proportionell andel som motsvarar ångerfristen för krävas av konsumenten.

Ingen ersättning kan krävas av konsumenten.

ten enligt 2 mom., om uppgifter om ersättningen eller grunderna för bestämmande av den inte meddelats konsumenten på förhand enligt 8 eller 10 §. Konsumenten måste redan innan ett avtal ingås få veta vad som skall betalas om avtalet frånträds. Inte heller behöver konsumenten betala för en prestation, om fullgörandet av avtalet utan konsumentens uttryckliga begäran påbörjats innan ångerfristen löpt ut.

Ångerrätten gäller också insättningsavtal. När det gäller tidsbundna insättningar, kan banken under ångerfristen i stället för avtalsräntan betala en lägre ränta, exempelvis den ränta som betalas på brukskonton. Så kan man dock förfara bara om konsumenten informeras om den lägre räntan innan avtalet ingåtts.

16 §. *Återbäring av prestationer.* Om konsumenten frånträder ett avtal, är konsumenten enligt 1 mom. skyldig att inom 30 dagar återbära alla betalningar och annan egendom som överlåtits till denne enligt avtalet. Den tidsfrist inom vilken återbäring skall ske börjar löpa när konsumenten avsänt meddelandet om frånträde. Momentet grundar sig på artikel 7.5 i direktivet.

Återbär konsumenten inte inom föreskriven tid de mottagna prestationerna, återgår avtalet inte. Konsumenten behöver dock inte fullgöra sin återbäringsskyldighet förrän näringsidkaren fullgör sin motsvarande skyldighet. Syftet med bestämmelserna är att trygga parternas ställning, om ett avtal återgår. En motsvarande bestämmelse om rätten att avhålla sig från prestation finns bland annat i köplagen (355/1987). Direktivet innehåller inte motsvarande bestämmelser.

Konsumentens återbäringsskyldighet blir i praktiken aktuell vid konsumentkrediter om vilka det föreskrivs i 7 kap. Enligt förslaget föreskrivs det dock också om återbäringsskyldigheten i 6 a kap. med tanke på att man i framtiden utöver konsumentkrediterna utvecklar andra finansiella tjänster där det kan bli aktuellt att konsumenten skall återbära prestationer som mottagits i enlighet med avtalet.

Näringsidkaren är för sin del enligt 2 mom. skyldig att till konsumenten utan dröjsmål och senast inom 30 dagar återbära alla betalningar och annan egendom som denne mot-

tagit i enlighet med avtalet. Tidsfristen börjar löpa när näringsidkaren fått meddelandet om frånträde. Näringsidkaren har rätt att från det belopp som skall återbäras dra av den ersättning som denne enligt 15 § har rätt debitera av konsumenten för redan fullgjorda tjänster. Momentet grundar sig på artikel 7.4 i direktivet. Om näringsidkaren inte inom föreskriven tid återbär de prestationer denne mottagit, har konsumenten rätt till dröjsmålsränta enligt räntelagen (633/1982) på det sena beloppet.

Momentet gäller också i 13 § avsedda näringsidkare i accessoriska avtal, exempelvis ett försäkringsbolag som är part i ett avtal om låneskydd. Den tidsfrist på 30 dagar som föreskrivs för återbäring börjar också i ett sådant fall löpa när den näringsidkare som ingått huvudavtalet har mottagit meddelandet om frånträde.

17 §. *Begränsning i fråga om laghänvisningar.* I paragrafen begränsas parternas rätt att avtala om vilken lag som skall tillämpas på ett distansavtal, med andra ord göra en laghänvisning. Paragrafen blir tillämplig när man, om en laghänvisning inte fanns i avtalet, skulle tillämpa sådana bestämmelser om distansförsäljning av finansiella tjänster som gäller i en EES-stat. Paragrafen grundar sig på artikel 12.2 i direktivet. Syftet med bestämmelsen är att hindra att man kringgår det konsumentskydd som direktivet föreskriver genom att som tillämplig lag välja någon annan lag än en EES-stats lag. Motsvarande bestämmelser finns nuförtiden i 4 kap. 5 §, 5 kap. 29 a §, 6 kap. 19 § och 10 kap. 2 § 2 mom.

Angående den lag som skall tillämpas på avtal bestäms i en konvention mellan Europeiska unionens medlemsstater (konventionen om tillämplig lag för avtalsförpliktelser som öppnades för undertecknande i Rom den 19 juni 1980, *nedan Romkonventionen*). Huvudprincipen enligt Romkonventionen är avtalsfriheten: på ett avtal tillämpas den statens lag som parterna har avtalat om. I konsumentavtal har dock laghänvisningar en begränsad verkan. Konsumenten bevarar det skydd som ges i den tvångande lagstiftningen i den stat där konsumenten är bosatt, om avtalet har vissa bestämda anknytningar till den staten. Sådana anknytningar är bland annat ett anbud eller reklam som riktar sig till kon-

sumenten i den stat där denne är bosatt och konsumentens egna åtgärder i den staten i syfte att ingå ett avtal. Om någon laghänvisning inte gjorts och avtalet har ovan nämnda anknytningar till den stat där konsumenten är bosatt, tillämpas lagen i den staten.

I Romkonventionen avsedda konsumentavtal är inte värdepappershandel eller beviljande av kredit för något annat ändamål än köp av varor och tjänster. På dessa avtal tillämpas de allmänna bestämmelserna om lagval i konventionen. Enligt dem tillämpas på ett avtal lagen i den stat till vilken avtalet har den närmaste anknytningen. Presumtionen är att ett avtal har sin närmaste anknytning till lagen i den stat där den som ansvarar för den karaktäristiska prestationen enligt avtalet, det vill säga i allmänhet näringsidkaren, är bosatt eller har sin centralförvaltning.

Specialbestämmelser om försäkringsavtal finns i artiklarna 7 och 8 i det andra skadeförsäkringsdirektivet (rådets andra direktiv 88/357/EEG om samordning av lagar och andra författningar som avser annan direkt försäkring än livförsäkring, och med bestämmelser avsedda att göra det lättare att effektivt utöva friheten att tillhandahålla tjänster samt om ändring av direktiv 73/239/EEG) och i artikel 32 i livförsäkringsdirektivet. Dessa gemenskapsbestämmelser har i Finland satts i kraft genom bestämmelserna i lagen om tillämplig lag vid vissa försäkringsavtal av internationell karaktär (91/1993). Bestämmelserna i lagen tillämpas när den risk som en skadeförsäkring täcker eller en livförsäkringstagares fasta bostad finns i en EES-stat.

På ett livförsäkringsavtal tillämpas lagen i den stat där försäkringstagaren är fast bosatt. Det är bara i mycket begränsad omfattning som man kan avtala om den tillämpliga lagen i ett livförsäkringsavtal. På ett skadeförsäkringsavtal tillämpas lagen i den stat där försäkringstagaren är fast bosatt, förutsatt att också risken finns i den staten. I annat fall tillämpas lagen i den stat till vilken avtalet har sin närmaste anknytning. Ett avtal presumeras ha sin närmaste anknytning till den stat där risken finns, om inte något annat visas. I ett skadeförsäkringsavtal kan man avtala om en hänvisning till lagen i den stat där försäkringstagaren har sin fasta bostad. Om

risken inte finns i den staten, kan man också avtala om en hänvisning till lagen i den stat där risken finns. Dessutom kan man utan begränsningar komma överens om en laghänvisning, om detta är tillåtet enligt lagen i någondera av de ovan nämnda staterna.

Om den på avtalet tillämpliga lagen enligt ovan nämnda bestämmelser är lagen i en EES-stat, kan man genom en laghänvisning inte åsidosätta bestämmelserna om distansförsäljning i EES-staten, om de ger konsumenten ett starkare skydd än lagen i den stat som laghänvisningen avser. På ett avtal kan således bestämmelserna i två olika rättssystem bli tillämpliga: lagen i den stat som laghänvisningen avser och de genom laghänvisningen åsidosatta bestämmelserna i en EES-stat till den del dessa bestämmelser leder till ett bättre resultat för konsumenten.

18 §. *Konsumentens rätt att byta medel för distanskommunikation.* Enligt paragrafen har konsumenten rätt att i kontakten med näringsidkaren använda också ett annat medel för distanskommunikation än när avtalet ingicks. Detta förutsätter dock att användningen av ett annat medel för distanskommunikation inte står i strid med det avtal som ingåtts eller den finansiella tjänstens karaktär. Paragrafens syfte är att genomföra artikel 5.3 andra meningen i direktivet. Om konsumenten exempelvis ingått ett nätverksbankavtal, kan denne inte kräva att något annat medel för distanskommunikation skall användas i frågor som hör till avtalet eftersom detta vore oförenligt med avtalets karaktär. Om det inte finns någon av avtalets eller den finansiella tjänstens karaktär påkallad orsak att begränsa rätten att byta medel för distanskommunikation, kan man inte i avtalet begränsa den bytesrätt som konsumenten har enligt paragrafen.

7 kap. Konsumentkrediter

3 §. Till paragrafen fogas ett nytt 2 mom. i vilket ett identifieringsmedel som berättigar till användning av ett konto eller någon annan finansiell tjänst eller ett finansiellt instrument, vid tillämpning av 19 § jämföras med ett identifieringsmedel som berättigar till kontokredit. I 19 § finns bestämmelser om kontoinnehavarens ansvar vid obehörig

användning av ett kreditkort eller något annat identifieringsmedel som berättigar till kontokredit. Bestämmelserna i nämnda paragraf har i nuvarande praxis tillämpats analogt på bankkort. Enligt det nya momentet gäller bestämmelserna också exempelvis nätverkskoder som gör det möjligt att använda ett konto eller köpa eller sälja aktier eller andelar i placeringsfonder via internet. Momentet syftar till att sätta i kraft artikel 8 i direktivet för bankkortens del. Till övriga delar grundar sig regleringen inte på direktivet.

11 a §. I paragrafen föreskrivs om konsumentens rätt att frånträda ett konsumentkreditavtal, och syftet med den är att för konsumentkrediternas del genomföra artiklarna 6 och 7 i direktivet. Ångerfristen är enligt paragrafens 1 mom. 14 dagar. Fristen börjar löpa när avtalet ingås eller vid den senare tidpunkt då konsumenten får i 6 a kap. avsedd förhandsinformation och ett i 10 § avsett exemplar av kreditavtalet i varaktig form.

Konsumenten har enligt 2 mom. inte rätt att frånträda avtalet, om avtalsparterna redan har fullgjort sina avtalsförpliktelser. Syftet med bestämmelser är att sätta i kraft artikel 6.2 punkt c i direktivet. I praktiken är undantagsbestämmelsen av liten betydelse. Den blir tillämplig bara om man avtalat att krediten återbetalas i sin helhet under ångerfristen.

Om konsumenten utövar sin ångerrätt, får av konsumenten enligt 3 mom. som ersättning krävas den effektiva räntan för den tid under vilken krediten stått till konsumentens förfogande. Bestämmelsen motsvarar till sitt innehåll 6 kap. 15 §. Med den effektiva räntan avses enligt 2 § 7 punkten den räntesats som erhålls genom att kreditkostnaderna, med beaktande av amorteringarna, räknas som årlig ränta på kreditbeloppet. Närmare bestämmelser om beräkning av den effektiva räntan för olika typer av krediter finns i handels- och industriministeriets beslut om tillämpning av vissa bestämmelser i 7 kap. konsumentskyddslagen (874/1986). Verkligheterna av att en konsument frånträder ett avtal avviker således från bestämmelserna om betalning av en kredit tidigare än avtalat. Enligt dem kan konsumenten krävas på samtliga skäligena kostnader för upprättandet av krediten och i vissa fall också på ersättning

till följd av att räntenivån sjunkit.

På samma sätt som när det gäller andra finansiella tjänster, förutsätter debitering av ersättning att konsumenten underrättats på förhand om ersättningen eller grunderna för bestämmande av den. Ersättning får inte krävas, om konsumenten, utan att denne uttryckligen begärt det, tillställts medlen innan ångerfristen löpt ut.

11 b §. I paragrafen föreskrivs om återbäring av prestationer när ett kreditavtal frånträds. Bestämmelserna motsvarar bestämmelserna i 6 a kap. 16 §.

12 kap. Särskilda stadganden

1 c §. *Rätten att återropa vissa meddelanden och dokument.* Enligt 1 mom. i förslaget bär mottagaren risken för att ett meddelande om fel eller ett meddelande om att ett avtal hävs eller frånträds kommer fram. Det är närmast fråga om en lagteknisk ändring, genom vilken spridda bestämmelser samlas i ett enda moment. Det nya är att bestämmelsen tillämpas också när konsumenten frånträder ett avtal i enlighet med de nya bestämmelserna i 6 a och 7 kap. Gällande bestämmelser i 6 kap. 22 § 1 mom. och 10 kap. 11 § 2 mom. upphävs såsom obehövligen till följd av det föreslagna momentet.

I 2 mom. i förslaget finns en bestämmelse om att ett meddelande som sänts per post anses ha kommit fram den sjunde dagen efter avsändandet och ett elektroniskt meddelande den dag det avsändes, om någon annan utredning om tidpunkten vid vilken meddelandet kommit fram inte kan lämnas. Det nya är att bestämmelsen tillämpas också på meddelanden om frånträde som sänts enligt bestämmelserna i 6 a och 7 kap. Den överlappande bestämmelsen i 6 kap. 22 § 2 mom. upphävs.

Bestämmelserna i 1 och 2 mom. gäller enligt det nya 3 mom. också hemförsäljningshandlingar, bekräftelser, avtalsvillkor och andra dokument som näringsidkaren sänt till konsumenten enligt konsumentskyddslagen. Den motsvarande bestämmelsen enligt vilken konsumenten bär risken för att hemförsäljningshandlingen eller bekräftelsen som näringsidkaren sänder kommer fram i 6 kap. 22 § 1 mom. upphävs såsom obehövligen.

1 e §. *Beräkning av frister.* Paragrafen innehåller en bestämmelse om beräkning av frister och den skall alltid tillämpas när en åtgärd enligt konsumentskyddslagen skall vidtas inom en bestämd tid. Vid beräkning av en frist skall enligt paragrafen inte den dag beaktas på vilken avtalet ingicks eller någon annan åtgärd vidtogs från vilken fristen börjar löpa. Om fristens sista dag är en helgdag, självständighetsdagen, första maj, jul- eller midsommarafton eller en helgfri lördag, får den åtgärd som skall vidtas inom en bestämd tid vidtas ännu den första vardagen därefter. Bestämmelserna i paragrafen motsvarar bestämmelserna i lagen om beräkning av laga tid (150/1930) som tillämpas vid domstolar och andra myndigheter. I konsumentskyddslagen finns motsvarande bestämmelser om ångerfristen i 6 kap. 21 § och 10 kap. 10 § 2 mom. Dessa bestämmelser upphävs såsom behövliga.

1.2. Lagen om försäkringsavtal

5 §. *Information innan avtal ingås.* Enligt det föreslagna 3 mom. skall konsumenten vid distansförsäljning av försäkringar, utöver den information som avses i paragrafens 1 mom., tillställas den förhandsinformation som avses i 6 a kap. Informationens innehåll behandlas i motiven till 6 a kap. 5—10 § i lagförslag 1.

Bestämmelserna i lagen om försäkringsavtal tillämpas också på vissa lagfästa försäkringar, om inte något annat föreskrivs i specialbestämmelserna om dem. Av de lagfästa försäkringarna är det trafikförsäkringarna som bjuds ut till konsumenter. Det föreslagna momentet innebär alltså att de föreslagna bestämmelserna i konsumentskyddslagen om information som skall lämnas innan ett avtal ingås tillämpas också på distansförsäljning av trafikförsäkringar till konsumenter. För de frivilliga försäkringarnas del är momentet bara av informativ betydelse eftersom de frivilliga försäkringarna hör till tillämpningsområdet för det nya 6 a kap. som enligt förslaget fogas till konsumentskyddslagen.

Paragrafens nya 4 mom. motsvarar gällande 3 mom.

6 §. *Överlämnande av vissa handlingar.* Till paragrafens 1 mom. fogas en specialbestämmelse om distansförsäljning av försäk-

ringar. Enligt gällande 1 mom. skall till försäkringstagaren utan obefogat dröjsmål efter att avtalet ingåtts överlämnas en skriftlig handling som upptar avtalets viktigaste innehåll (*försäkringsbrev*), samt försäkringsvillkoren. Enligt den föreslagna specialbestämmelsen skall vid distansförsäljning av försäkringar till konsumenter tillämpas vad som föreskrivs om överlämnande av förhandsinformation och avtalsvillkor i 6 a kap. 11 § konsumentskyddslagen. Utgångspunkten är alltså att konsumenten vid distansförsäljning av försäkringar skall tillställas avtalsvillkoren och förhandsinformationen i varaktig form redan innan avtalet ingås. Om avtalet på begäran av en försäkringstagare som är konsument dock ingås med hjälp av ett sådant medel för distanskommunikation att det inte är tekniskt möjligt att tillstålla försäkringstagaren informationen och avtalsvillkoren i varaktig form innan avtalet ingås, kan informationen och avtalsvillkoren tillställas denne i sådan form efter att avtalet ingåtts. Specialbestämmelsen gäller distansförsäljning av både lagfästa och frivilliga försäkringar till konsumenter.

12 §. *Försäkringstagarens rätt att säga upp en försäkring.* Till paragrafen fogas enligt förslaget en bestämmelse enligt vilken försäkringstagaren inte har rätt att säga upp ett försäkringsavtal vars avtalade giltighetstid är kortare än 30 dagar. Bestämmelsen grundar sig på artikel 6.2 punkt b i direktivet. Bestämmelsen blir tillämplig närmast i rese- och resgodsförsäkringar som gäller bara en resa. Med avvikelse från vad som föreskrivs i direktivet har bestämmelsen ett allmänt tillämpningsområde som omfattar både försäkringsavtal som ingåtts med hjälp av ett medel för distanskommunikation och försäkringsavtal som ingåtts på annat sätt. Bestämmelsen gäller alla försäkringstagare och inte bara konsumenter.

13 a §. *Försäkringstagarens rätt att frånträda en pensionsförsäkring eller sparlivförsäkring.* I paragrafens 1 mom. föreskrivs om försäkringstagarens rätt att frånträda en pensionsförsäkring eller sparlivförsäkring. Ängerrätten gäller pensionsförsäkringar och sparlivförsäkringar som sålts både på distans och på annat sätt. Bestämmelsens syfte är att genomföra artikel 35.1 i livförsäkringsdirek-

tivet och artikel 6.1 i direktivet om distansförsäljning av finansiella tjänster.

Ångerfristen är 30 dagar. Den börjar löpa den dag som försäkringstagaren fått kännedom om att försäkringsansökan eller anbudet har godkänts eller från den senare tidpunkt vid vilken försäkringstagaren tillställts de i 6 § avsedda handlingarna, det vill säga försäkringsbrevet och försäkringsvillkoren. Vid distansförsäljning av försäkringar till en konsument börjar ångerfristen löpa först när konsumenten fått förhandsinformationen och avtalsvillkoren i varaktig form i enlighet med vad som föreskrivs i 6 a kap. 11 § konsumentskyddslagen.

Enligt momentet skall ett avtal frånträdas skriftligen. Den skriftliga formen har ansetts vara behövlig därför att det är viktigt att kunna visa exakt när frånträandet skett särskilt när det gäller försäkringar med placeringsanknytning där beloppet av den premie som skall betalas tillbaka enligt 2 mom. beror på vilket värde placeringsobjekt har den dag som meddelandet om frånträde kommer fram. Också uppsägningen av en försäkring skall enligt 12 § ske skriftligen.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs om verkningarna av att avtalet frånträds. Utgångspunkten är att försäkringsgivaren, utan dröjsmål och senast 30 dagar efter att ha fått meddelandet om frånträde, skall återbetala de premier i sin helhet som försäkringstagaren betalat enligt försäkringsavtalet. Är det fråga om en försäkring med placeringsanknytning, får försäkringsgivaren dock från de premier som skall återbetalas dra av ett belopp som motsvarar den eventuella minskningen i placeringsobjektets värde den dag som meddelandet om frånträde kommit fram. Försäkringstagaren bär således enligt detta moment risken för att värdet på placeringsobjektet, exempelvis en andel i en placeringsfond, sjunker under ångerfristen.

Ett meddelande om frånträde som har sänts per post anses enligt momentet ha kommit fram till försäkringsgivaren den sjunde dagen efter att det avsändes och ett elektroniskt meddelande den dag det avsändes, om någon annan utredning om meddelandets ankomsttidpunkt inte kan läggas fram. Bestämmelsen motsvarar 12 kap. 1 c § 2 mom. i lagförslag 1.

I paragrafens 3 mom. föreskrivs om återgång av accessoriska försäkringar. Till pensionsförsäkringar och sparlivförsäkringar hör i allmänhet en risklivförsäkring för dödsfall. Om försäkringstagaren frånträder en pensions- eller sparlivförsäkring, återgår den accessoriska försäkringen utan särskilda åtgärder från försäkringstagarens sida. Försäkringsgivaren har rätt att debitera en premie av försäkringstagaren för försäkringsskyddet enligt den accessoriska försäkringen i enlighet med vad som föreskrivs i 45 § 1 mom. Försäkringsgivaren har enligt nämnda moment rätt till premie bara för den tid under vilken försäkringen gällt. Återstoden av den betalda premien skall återbetalas.

Enligt paragrafens 4 mom. har försäkringsgivaren rätt att från den premie som skall återbetalas dra av ett belopp som motsvarar minskningen i placeringsobjektets värde bara om avdragsrätten har meddelats försäkringstagaren innan avtalet ingåtts. Likaså förutsätter debitering av en premie för det försäkringsskydd som en accessorisk försäkring avser att försäkringstagaren underrättats om premien eller grunderna för bestämmande av den på förhand.

1.3. Lagen om gränsöverskridande förbudsförfarande

1 §. *Tillämpningsområde.* Till paragrafens 2 mom. fogas en ny 12 punkt, enligt vilken bestämmelserna i lagen också gäller direktivet om distansförsäljning av finansiella tjänster. De behöriga myndigheterna, det vill säga konsumentombudsmannen, Finansinspektionen och Försäkringsinspektionen, har således enligt förslaget rätt att kräva att verksamhet som strider mot direktivet förbjuds i en EES-stat, om verksamhet som har sitt ursprung i en annan EES-stat skadar de allmänna konsumentintressena i Finland. På motsvarande sätt har en myndighet eller någon annan behörig organisation i någon annan EES-stat rätt att anhängiggöra ett förbudsförfarande i Finland, vid marknadsdomstolen.

2. Ikraftträdande

Enligt artikel 21.1 skall direktivet sättas i kraft före den 9 oktober 2004. Därför föreslås

att lagarna skall träda i kraft så snart som möjligt efter att de har antagits och blivit stadfästa. Vid beslut om tidpunkten för ikraftträdande bör det dock beaktas att de som bjuder ut finansiella tjänster är tvungna att uppdatera sina datasystem och sitt marknadsföringsmaterial särskilt på grund av de nya bestämmelserna om skyldigheten att lämna upplysningar.

De föreslagna bestämmelserna om avtalsförhållandet tillämpas på avtal som ingås ef-

ter ikraftträdandet. Bestämmelserna i 7 kap. 3 § 2 mom. tillämpas dock alltid när ett identifieringsmedel som berättigar till användning av en finansiell tjänst eller ett finansiellt instrument har använts efter lagens ikraftträdande. Bestämmelsen tillämpas alltså också när avtalet om identifieringsmedlet har ingåtts före lagens ikraftträdande.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ändring av konsumentskyddslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i konsumentskyddslagen av den 20 januari 1978 (38/1978) 6 kap. 21 och 22 § samt 10 kap. 10 § 2 mom. och 11 § 2 mom.,
 dessa lagrum sådana de lyder, 6 kap. 21 och 22 § i lag 1072/2000 samt 10 kap. 10 § 2 mom. och 11 § 2 mom. i lag 1162/1997,
ändras 1 kap. 2 a §, 6 kap. 6 § och 14 § 1 mom. samt 12 kap. 1 c §,
 dessa lagrum sådana de lyder, 1 kap. 2 a § i lag 391/2002, 6 kap. 6 § och 14 § 1 mom. i nämnda lag 1072/2000 samt 12 kap. 1 c § i nämnda lag 1162/1997, samt
fogas till 6 kap. 1 §, sådan den lyder i nämnda lag 1072/2000, ett nytt 2 mom., till lagen ett nytt 6 a kap., till 7 kap. 3 §, sådan den lyder i lag 385/1986, ett nytt 2 mom., till 7 kap. nya 11 a och 11 b § och till 12 kap. en ny 1 e § i stället för den 1 e § som upphävts genom lagen 741/2003, som följer:

1 kap.

Allmänna stadganden

2 a §

Bestämmelserna i lagens 3, 4 och 6 a kap. samt bestämmelserna om hemförsäljning i lagens 6 kap. gäller i tillämpliga delar i lagen om borgen och tredjemanspant (361/1999) avsedda enskilda borgensmäns och enskilda pantsättares utfästelser gentemot kreditgivare.

6 kap.

Hemförsäljning och distansförsäljning

1 §

Tillämpningsområde

 Bestämmelser om distansförsäljning av f-

nansiella tjänster och finansiella instrument finns i 6 a kap.

6 §

Begränsning av tillämpningsområdet vid distansförsäljning

Bestämmelserna om distansförsäljning i detta kapitel tillämpas inte på

1) avtal om köp av fast egendom eller om annan rätt till fast egendom, med undantag för arrenderätt,

2) avtal om sådana tidsandelsbostäder som avses i 10 kap.,

3) avtal som ingås med hjälp av en varuautomat eller i en automatiserad affärslokal,

4) avtal som ingås genom användning av en avgiftsbelagd allmän telefon med någon som bedriver televerksamhet,

5) avtal som ingås vid auktioner, om det är möjligt att delta i auktionen även på något

annat sätt än genom att använda ett medel för distanskommunikation.

14 §

Bekräftelse av information vid distansförsäljning

Den information som avses i 13 § 1 mom. 1—5 punkten skall bekräftas för konsumenten personligen, skriftligen eller elektroniskt på ett sådant sätt att konsumenten kan spara och återge informationen i oförändrad form. I bekräftelsen skall dessutom ingå

1) anvisningar för och information om hur den ångerrätt som avses i 15 § kan utövas samt information om att avtalet inte enligt 16 § 1 punkten kan frånträdas efter att utförandet av en tjänst har påbörjats med konsumentens samtycke,

2) den geografiska adressen till det verksamhetsställe som konsumenten kan vända sig till med reklamationer mot näringsidkaren,

3) information om garanti samt tillgången på service och reparationstjänster,

4) villkoren för uppsägning av avtalet, om avtalet gäller tills vidare eller en längre tid än ett år.

6 a kap.

Distansförsäljning av finansiella tjänster och finansiella instrument

1 §

Tillämpningsområde

Detta kapitel gäller distansförsäljning till konsumenter då näringsidkaren bjuder ut

1) insättnings- eller kundkonton,
2) betalningsförmedlingstjänster,
3) krediter eller förmedling av krediter,
4) försäkringar eller förmedling av försäkringar,

5) fondandelar eller andra värdepapper som värdepappersmarknadslagen (495/1989) tillämpas på,

6) fondkommission eller andra investeringstjänster,

7) investeringsrådgivning, eller

8) andra finansiella tjänster eller finansiella instrument.

Bestämmelserna om finansiella tjänster i detta kapitel gäller också finansiella instrument.

2 §

Begränsning av tillämpningsområdet i vissa fall

Om ett distansavtal mellan en näringsidkare och en konsument gäller fortlöpande eller periodiska prestationer av sinsemellan likartade finansiella tjänster, tillämpas bestämmelserna i detta kapitel inte på de enskilda tjänster som utförs enligt avtalet.

Om samma parter avtalar upprepade gånger om sinsemellan likadana finansiella tjänster, tillämpas 5—11 § i detta kapitel endast på det första av avtalen. Bestämmelserna i 5—11 § skall dock tillämpas alltid när det har gått mer än ett år sedan det föregående avtalet.

3 §

Bestämmelsernas tvingande natur

Ett avtalsvillkor som till konsumentens nackdel avviker från bestämmelserna i detta kapitel är utan verkan.

4 §

Definitioner

Med *distansförsäljning* avses i detta kapitel utbud av en finansiell tjänst till konsumenten genom användning av en distansutbudsmetod som näringsidkaren organiserat så att endast ett eller flera medel för distanskommunikation används för att ingå ett avtal och för den marknadsföring som föregår avtalet.

Med *distansutbudsmetod* avses ett marknadsförings- eller försäljningssätt som är organiserat så att dess huvudsakliga ändamål kan anses vara ingående av avtal med hjälp av ett medel för distanskommunikation.

Med *medel för distanskommunikation* av-

ses telefon, post, television, datanät eller något annat medel som kan användas för ingående av avtal utan att parterna är samtidigt närvarande.

5 §

Informationskyldigheten innan ett avtal ingås

Utöver vad som någon annanstans i lag bestäms om skyldighet att lämna upplysningar, skall konsumenten i god tid innan ett avtal ingås ges i 6—9 § avsedd information om näringsidkaren, den finansiella tjänst som bjuds ut, distansavtalet och rättsmedlen. Informationen skall ges på ett sätt som lämpar sig för det medel för distanskommunikation som används, den skall vara klar och begriplig och sådan att dess kommersiella syfte tydligt framgår.

6 §

Förhandsinformation om näringsidkaren

Åtminstone följande uppgifter skall ges om näringsidkaren:

- 1) namn och huvudsaklig verksamhet, geografisk adress i etableringsstaten och geografisk adress till det verksamhetsställe som sköter kontakten till kunderna,
- 2) eventuellt filialkontor eller någon annan företrädare för näringsidkaren i den stat där konsumenten är bosatt och geografisk adress till det verksamhetsställe där filialkontoret eller företrädaren sköter kontakten till kunderna,
- 3) namnet på den mäklare eller det ombud som handlar för näringsidkarens räkning, geografisk adress till det verksamhetsställe som sköter kontakten till kunderna samt, när konsumenten står i kontakt med en mäklare eller ett ombud, information om att det är en företrädare som bedriver verksamheten i fråga,
- 4) vilket handelsregister eller annat motsvarande offentligt register näringsidkaren eventuellt är antecknad i samt näringsidkarens företags- och organisationsnummer eller någon annan motsvarande beteckning i registret i fråga,

- 5) den behöriga tillsynsmyndighetens kontaktinformation, om verksamheten förutsätter tillstånd eller registrering.

7 §

Förhandsinformation om den finansiella tjänsten

Åtminstone följande uppgifter skall ges om den finansiella tjänsten:

- 1) en beskrivning av den finansiella tjänstens huvudsakliga egenskaper,
- 2) det sammanlagda beloppet av avgifter, ersättningar och andra kostnader som debiteras av konsumenten, skatter inbegripna, eller, om ett exakt belopp inte kan anges, grunderna för bestämmande av kostnaderna,
- 3) en upplysning om eventuell skatt på överlåtelsevinst, överlåtelseskatt och andra motsvarande, med anskaffningen av en finansiell tjänst förknippade skatter eller offentliga avgifter som näringsidkaren är medveten om och konsumenten kan bli tvungen att betala utöver de i 2 punkten nämnda kostnader som skall betalas till näringsidkaren,
- 4) hur kostnaderna skall betalas och avtalet fullgöras,
- 5) kostnaderna för användning av ett medel för distanskommunikation, om en högre taxa än normaltaxa debiteras för detta,
- 6) vid behov en upplysning om att den finansiella tjänsten kan vara förknippad med en risk för förlust av de investerade medlen eller någon annan särskild risk, samt att tidigare pris eller utveckling av värdet inte är en garanti för framtida utveckling,
- 7) eventuella begränsningar av informationens giltighetstid.

8 §

Förhandsinformation om distansavtalet

Åtminstone följande uppgifter skall ges om distansavtalet:

- 1) information om ångerrätten, eller att det inte finns någon ångerrätt enligt lag,
- 2) ångerfristen, beloppet av den ersättning som kan avkrävas konsumenten vid frånträde eller grunderna för bestämmande av ersättningen, om ersättningens exakta belopp inte

kan anges, samt övriga villkor och anvisningar för hur ångerrätten kan utövas,

3) avtalets kortaste löptid, om avtalet gäller fortlöpande eller periodiska prestationer av finansiella tjänster,

4) den eventuella rätten att säga upp eller häva avtalet eller fullgöra avtalet i förtid enligt lag eller avtalsvillkor, och följderna av sådana åtgärder,

5) enligt vilken stats lagstiftning förhandsinformationen har getts,

6) eventuella avtalsvillkor om tillämplig lag och behörig domstol,

7) på vilket eller vilka språk konsumenten kan få förhandsinformationen och avtalsvillkoren enligt 11 § och vilket eller vilka språk näringsidkaren förbinder sig att använda under avtalsperioden.

9 §

Förhandsinformation om rättsmedel

Åtminstone följande uppgifter skall ges om rättsmedel:

1) huruvida konsumenten har tillgång till rättsskyddsförfaranden utanför domstol och hur konsumenten i så fall kan använda dem,

2) eventuella garantifonder eller andra ersättningssystem till skydd för konsumenten, vilka inte har sin grund i Europeiska gemenskapens lagstiftning.

10 §

Förhandsinformation vid försäljning per telefon

Vid försäljning per telefon skall konsumenten genast i början av samtalet upplysas om näringsidkarens namn, namnet på den person som samtalar med konsumenten och samtalskommersiella syfte.

Om konsumenten uttryckligen samtycker till det, behöver näringsidkaren inte lämna all information som nämns i 6—9 § per telefon. Konsumenten skall då upplysas om att denne på begäran får ytterligare information och vilket slags information det gäller. Följande uppgifter dock alltid ges:

1) förhållandet mellan den som samtalar med konsumenten och näringsidkaren, såsom

att personen i fråga är anställd hos näringsidkaren eller ett ombud som handlar för dennes räkning, en företrädare av annat slag eller en mäklare,

2) en beskrivning av den finansiella tjänstens huvudsakliga egenskaper,

3) det sammanlagda beloppet av avgifter, ersättningar och andra kostnader som debiteras av konsumenten, skatter inbegripna, eller om ett exakt belopp inte kan anges, grunderna för bestämmande av kostnaderna,

4) en upplysning om eventuell skatt på överlåtelsevinst, överlåtelseskatt och andra motsvarande, med anskaffningen av en finansiell tjänst förknippade skatter eller offentliga avgifter som näringsidkaren är medveten om och konsumenten kan bli tvungen att betala utöver de i 3 punkten nämnda kostnader som skall betalas till näringsidkaren,

5) information om ångerrätten, eller att det inte finns någon ångerrätt enligt lag,

6) ångerfristen och beloppet av den ersättning som kan avkrävas konsumenten vid frånträde eller grunderna för bestämmande av ersättningen, om ersättningens exakta belopp inte kan meddelas, samt övriga villkor och anvisningar för hur ångerrätten kan utövas.

11 §

Överlämnande av förhandsinformationen och avtalsvillkoren skriftligen eller i någon annan varaktig form

Förhandsinformationen och avtalsvillkoren skall i god tid innan ett avtal ingås tillställas konsumenten personligen, skriftligen eller elektroniskt på ett sådant sätt att konsumenten kan spara och återge dem i oförändrad form. Detsamma gäller uppgifter som näringsidkaren enligt annan lagstiftning skall lämna konsumenten innan ett avtal om en finansiell tjänst ingås.

Om avtalet på begäran av konsumenten ingås med hjälp av ett sådant medel för distanskommunikation att informationen och avtalsvillkoren inte kan tillställas konsumenten i varaktig form enligt 1 mom. innan avtalet ingås, skall informationen och avtalsvillkoren tillställas konsumenten i varaktig form utan dröjsmål efter att avtalet har ingåtts.

Konsumenten har under avtalsperioden rätt att på begäran få avtalsvillkoren i utskrift på papper.

12 §

Ångerrätt

Konsumenten har rätt att frånträda ett avtal genom att meddela detta till näringsidkaren inom 14 dagar efter det att avtalet ingåtts eller den senare tidpunkt vid vilken konsumenten har fått förhandsinformationen och avtalsvillkoren i varaktig form.

Vad som föreskrivs i 1 mom. och 14—16 § om att frånträda avtal tillämpas inte på konsumentkrediter och försäkringar. Bestämmelser om konsumentens rätt att frånträda ett konsumentkreditavtal och betala konsumentkrediten i förtid finns i 7 kap. Bestämmelser om försäkringstagarens rätt att frånträda eller säga upp ett försäkringsavtal finns i lagen om försäkringsavtal (543/1994).

13 §

Återgång av accessoriska avtal

Har ett avtal om en finansiell tjänst samband med ett annat distansavtal, återgår det andra distansavtalet utan särskilda åtgärder, när konsumenten frånträder huvudavtalet, om det är samma näringsidkare som också tillhandahåller den accessoriska tjänsten. Det accessoriska avtalet återgår också, om tredje man tillhandahåller den accessoriska tjänsten på grundval av ett avtal som tredje man ingått eller något annat arrangemang som denne vidtagit med den näringsidkare som ingått huvudavtalet.

Bestämmelser om återgång av kreditavtal som är accessoriska till andra avtal finns i 6 kap. 24 § och 10 kap. 12 §.

14 §

Begränsningar i fråga om ångerrätten

Konsumenten har inte ångerrätt enligt 12 §, om

1) priset på eller värdet av en finansiell tjänst eller finansiellt instrument som tjänsten

gäller beror på sådana förändringar på finansmarknaden som näringsidkaren inte kan påverka, eller

2) avtalsparterna redan har fullgjort sina samtliga avtalsförpliktelser på konsumentens uttryckliga begäran.

15 §

Ersättning för tjänster som utförts innan ett avtal frånträds

Om konsumenten frånträder ett avtal, får av konsumenten inte krävas ersättning för något annat än en sådan tjänst som näringsidkaren i enlighet med avtalet faktiskt har utfört innan avtalet frånträds. Ersättningen får inte vara större än det belopp som motsvarar den utförda tjänsten i förhållande till samtliga tjänster som avses i avtalet.

Om näringsidkaren inte har meddelat ersättningens belopp eller grunderna för bestämmande av ersättningen på förhand eller om näringsidkaren utan konsumentens uttryckliga begäran har börjat fullgöra avtalet, behöver konsumenten inte ersätta den utförda tjänsten.

16 §

Återbäring av prestationer

Konsumenten skall, utan dröjsmål och senast 30 dagar efter det att meddelandet om frånträde har avsänts, till näringsidkaren återbära alla betalningar och annan egendom som konsumenten tagit emot i enlighet med avtalet, vid äventyr att avtalet inte återgår. Konsumenten får dock avhålla sig från att fullgöra sin egen återbäringsskyldighet tills näringsidkaren fullgör sin motsvarande skyldighet.

Näringsidkaren skall, utan dröjsmål och senast 30 dagar efter det att denne fått meddelandet om frånträde, till konsumenten återbära alla prestationer som näringsidkaren tagit emot i enlighet med avtalet. Från de prestationer som skall återbäras får dock den ersättning avdras som näringsidkaren enligt 15 § har rätt att debitera konsumenten för tjänster som utförts innan avtalet har frånträts.

17 §

Begränsning i fråga om laghänvisningar

Genom en laghänvisning enligt vilken på ett avtal tillämpas lagen i en stat utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet kan inte sådana i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet gällande bestämmelser om distansförsäljning av finansiella tjänster åsidosättas som skall tillämpas då en laghänvisning saknas, om konsumenten enligt dessa bestämmelser får ett bättre skydd än enligt den lag som skall tillämpas på grundval av laghänvisningen.

18 §

Konsumentens rätt att byta medel för distanskommunikation

Konsumenten har under avtalsperioden rätt att också använda något annat medel för distanskommunikation än det som konsumenten använde för att ingå avtalet, såvida användningen av något annat medel för distanskommunikation inte är oförenligt med avtalets eller den finansiella tjänstens karaktär.

7 kap.

Konsumentkrediter

3 §

Vid tillämpningen av 19 § jämföras ett identifieringsmedel som berättigar till användning av ett konto eller någon annan finansiell tjänst eller ett finansiellt instrument med ett identifieringsmedel som berättigar till utnyttjande av kontokredit. Bestämmelserna om kreditgivaren tillämpas i sådana fall på den näringsidkare som ingått ett avtal med konsumenten om identifieringsmedlet.

11 a §

Vid distansförsäljning har konsumenten rätt att frånträda ett kreditavtal genom att meddela detta till kreditgivaren inom 14 dagar efter det att avtalet ingåtts eller den senare tidpunkt vid vilken konsumenten har fått

den i 6 a kap. avsedda förhandsinformationen och ett i 10 § avsett exemplar av kreditavtalet i varaktig form.

Konsumenten har dock inte rätt att frånträda ett kreditavtal, om avtalsparterna redan har fullgjort sina samtliga avtalsförpliktelser på konsumentens uttryckliga begäran.

Om konsumenten frånträder ett avtal, får som ersättning av konsumenten krävas den effektiva räntan för den tid som krediten stått till konsumentens förfogande. Ersättning får dock inte krävas, om kreditgivaren inte har meddelat konsumenten på förhand att den effektiva räntan debiteras eller kreditgivaren har börjat fullgöra avtalet utan konsumentens uttryckliga begäran.

11 b §

Konsumenten skall, utan dröjsmål och senast 30 dagar efter det att meddelandet om frånträde har avsänts, till kreditgivaren återbära de medel som konsumenten tagit emot i enlighet med kreditavtalet, vid äventyr att avtalet inte återgår. Konsumenten får dock avvålla sig från att fullgöra sin egen återbäringskyldighet tills näringsidkaren fullgör sin motsvarande skyldighet.

Kreditgivaren skall, utan dröjsmål och senast 30 dagar efter det att denne fått meddelandet om frånträde, till konsumenten återbära alla prestationer som kreditgivaren fått i enlighet med avtalet. Från de prestationer som skall återbäras får dock avdras den effektiva räntan enligt 11 a § 3 mom.

12 kap.

Särskilda stadganden

1 c §

Rätten att åberopa vissa meddelanden och dokument

Om ett sådant meddelande om fel som avses i denna lag eller ett meddelande om hävning eller frånträde av ett avtal har sänts till mottagaren på ett ändamålsenligt sätt, får avsändaren åberopa meddelandet fastän det förseas, förvanskas eller inte kommer fram.

Kan någon annan utredning inte lämnas om den tidpunkt vid vilken ett meddelande har

kommit fram, anses ett meddelande som sänts per post ha kommit fram till mottagaren den sjunde dagen efter avsändandet och ett elektroniskt meddelande den dag som det avsåndes.

Vad som i 1 och 2 mom. föreskrivs om meddelanden, gäller även beträffande hemförsäljningshandlingar, bekräftelser, avtalsvillkor och andra dokument som näringsidkaren sänt till konsumenten enligt denna lag.

1 e §

Beräkning av frister

Vid beräkning av frister som avses i denna lag beaktas inte den dag då det avtal ingicks

eller den åtgärd vidtogs från vilken en frist börjar löpa. Om fristens sista dag är en helgdag, självständighetsdagen, första maj, jul- eller midsommarafton eller en helgfri lördag, kan åtgärden i fråga vidtas ännu den första vardagen därefter.

Denna lag träder i kraft den 20 .

På avtal som har ingåtts innan denna lag har trätt i kraft tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet. Lagens 7 kap. 3 § 2 mom. tillämpas emellertid när någon obehörigen efter ikraftträdandet av denna lag använder ett identifieringsmedel som berättigar till användning av en finansiell tjänst eller ett finansiellt instrument.

2.

Lag

om ändring av lagen om försäkringsavtal

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 28 juni 1994 om försäkringsavtal (543/1994) 5 § 3 mom., 6 § 1 mom. och 12 § samt
fogas till 5 § ett nytt 4 mom. och till lagen en ny 13 a § som följer:

5 §

Information innan avtal ingås

Vid distansförsäljning av försäkringar skall konsumenten dessutom ges den förhandsinformation som avses i 6 a kap. konsumertskyddslagen (38/1978).

Genom förordning av statsrådet kan vid behov utfärdas närmare bestämmelser om

vilken information försäkringsgivaren skall ge försäkringssökanden innan ett avtal ingås.

6 §

Överlämnande av vissa handlingar

Efter att försäkringsavtalet ingåtts skall försäkringsgivaren utan obefogat dröjsmål till försäkringstagaren överlämna en skriftlig handling som upptar avtalets viktigaste inne-

håll (*försäkringsbrev*), samt försäkringsvillkoren. Vid distansförsäljning av försäkringar till en konsument skall dock 6 a kap. 11 § konsumentskyddslagen tillämpas.

12 §

Försäkringstagarens rätt att säga upp en försäkring

Försäkringstagaren har rätt att när som helst säga upp en försäkring att upphöra under försäkringsperioden. Uppsägningen skall ske skriftligen. Annan uppsägning är ogiltig. Om försäkringstagaren inte har angivit något datum, upphör försäkringen att gälla när uppsägningsmeddelandet har överlämnats eller avsänts till försäkringsgivaren. Någon uppsägningsrätt finns dock inte, om försäkringsperioden enligt avtalet är kortare än 30 dagar.

13 a §

Försäkringstagarens rätt att frånträda en pensionsförsäkring eller sparlivförsäkring

Försäkringstagaren har rätt att frånträda ett avtal om pensionsförsäkring eller sparlivförsäkring genom att meddela detta skriftligen till försäkringsgivaren inom 30 dagar efter den dag då försäkringstagaren fick kännedom om godkännandet av försäkringsansökan eller anbudet. Ångerfristen börjar dock inte löpa innan försäkringstagaren fått de handlingar som avses i 6 § eller, vid distansförsäljning av försäkringar, förhandsinformationen och avtalsvillkoren enligt 6 a kap. kon-

sumentskyddslagen i varaktig form.

Försäkringsgivaren skall, utan dröjsmål och senast inom 30 dagar efter att ha fått meddelandet om frånträde, återbetala de premier som försäkringstagaren har betalat enligt försäkringsavtalet. Om försäkringens sparandel beror på hur det valda placeringsobjektets värde utvecklas, får dock försäkringsgivaren från de premier som skall återbetalas dra av ett belopp som motsvarar minskningen i placeringsobjektets värde den dag då meddelandet om frånträde kom fram. Kan någon annan utredning inte lämnas om den tidpunkt vid vilken ett meddelande har kommit fram, anses ett meddelande som sänts per post ha kommit fram till försäkringsgivaren den sjunde dagen efter avsändandet och ett elektroniskt meddelande den dag som det avsändes.

Om det till en pensionsförsäkring eller sparlivförsäkring hör någon annan försäkring, återgår den accessoriska försäkringen när försäkringstagaren frånträder huvudförsäkringen. Angående försäkringsgivarens rätt att kräva premie för det försäkringsskydd som försäkringstagaren fått före den accessoriska försäkringens återgång gäller vad som förskrivs i 45 § 1 mom.

Försäkringsgivaren har rätt att göra ett avdrag som avses i 2 mom. eller debitera premie för en i 3 mom. avsedd försäkrings giltighetstid bara om detta meddelats försäkringstagaren på förhand.

Denna lag träder i kraft den 20 .

På avtal som har ingåtts innan denna lag har trätt i kraft tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

3.

Lag**om ändring av 1 § lagen om gränsöverskridande förbudsförfarande**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 21 december 2000 om gränsöverskridande förbudsförfarande
 (1189/2000) 1 § 2 mom. 11 punkten samt
fogas till 1 § 2 mom. en ny 12 punkt som följer:

1 §

Tillämpningsområde

 De direktiv som avses i 1 mom. är

11) Europaparlamentets och rådets direktiv
 2000/31/EG om vissa rättsliga aspekter på in-
 formationssamhällets tjänster, särskilt elek-

tronisk handel, på den inre marknaden ("Di-
 rektiv om elektronisk handel"),

12) Europaparlamentets och rådets direktiv
 2002/65/EG om distansförsäljning av finan-
 siella tjänster till konsumenter och om änd-
 ring av rådets direktiv 90/619/EEG samt d-
 rektiven 97/7/EG och 98/27/EG.

 Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 16 juni 2004

Republikens President**TARJA HALONEN**Justitieminister *Johannes Koskinen*

1.

Lag**om ändring av konsumentkyddslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i konsumentkyddslagen av den 20 januari 1978 (38/1978) 6 kap. 21 och 22 § samt 10 kap. 10 § 2 mom. och 11 § 2 mom.,
 dessa lagrum sådana de lyder, 6 kap. 21 och 22 § i lag 1072/2000 samt 10 kap. 10 § 2 mom. och 11 § 2 mom. i lag 1162/1997,
ändras 1 kap. 2 a §, 6 kap. 6 § och 14 § 1 mom. samt 12 kap. 1 c §,
 dessa lagrum sådana de lyder, 1 kap. 2 a § i lag 391/2002, 6 kap. 6 § och 14 § 1 mom. i nämnda lag 1072/2000 samt 12 kap. 1 c § i nämnda lag 1162/1997, samt
fogas till 6 kap. 1 §, sådan den lyder i nämnda lag 1072/2000, ett nytt 2 mom., till lagen ett nytt 6 a kap., till 7 kap. 3 §, sådan den lyder i lag 385/1986, ett nytt 2 mom., till 7 kap. nya 11 a och 11 b § och till 12 kap. en ny 1 e § i stället för den 1 e § som upphävts genom lagen 741/2003, som följer:

Gällande lydelse

1 kap.

Allmänna stadganden

2 a §

Bestämmelserna i lagens 3 och 4 kap. samt bestämmelserna om hemförsäljning i lagens 6 kap. gäller i tillämpliga delar i lagen om borgen och tredjemanspant (361/1999) avsedda enskilda borgensmäns och enskilda pantsättares utfästelser gentemot kreditgivare.

Föreslagen lydelse

1 kap.

Allmänna stadganden

2 a §

Bestämmelserna i lagens 3, 4 och 6 a kap. samt bestämmelserna om hemförsäljning i lagens 6 kap. gäller i tillämpliga delar i lagen om borgen och tredjemanspant (361/1999) avsedda enskilda borgensmäns och enskilda pantsättares utfästelser gentemot kreditgivare.

6 kap.

Hemförsäljning och distansförsäljning

1 §

Tillämpningsområde

I detta kapitel finns bestämmelser om hemförsäljning och distansförsäljning av konsumtionsnyttigheter. Bestämmelserna i 2, 3, 5, 8—12 och 20—25 § gäller hemförsäljning. Bestämmelserna i 2, 4, 6, 7 och 13—25 § gäller distansförsäljning.

6 §

Begränsning av tillämpningsområdet vid distansförsäljning

Bestämmelserna om distansförsäljning i detta kapitel tillämpas inte på

- 1) avtal om köp av fast egendom eller om annan rätt till fast egendom, med undantag för arrenderätt,
- 2) avtal om sådana värdepapper som avses i värdepappersmarknadslagen,
- 3) avtal om deposition, kredit, försäkring eller någon annan finansiell tjänst,
- 4) avtal om sådana tidsandelsbostäder som avses i 10 kap.,
- 5) avtal som ingås med hjälp av en varuautomat eller i en automatiserad affärslokal,
- 6) avtal som ingås genom användning av en avgiftsbelagd allmän telefon med någon som bedriver televerksamhet,
- 7) avtal som ingås vid auktioner, om det är möjligt att delta i auktionen även på något annat sätt än genom att använda ett medel för distanskommunikation.

14 §

Bekräftelse av information vid distansförsäljning

Den information som avses i 13 § 1 mom.

6 kap.

Hemförsäljning och distansförsäljning

1 §

Tillämpningsområde

I detta kapitel finns bestämmelser om hemförsäljning och distansförsäljning av konsumtionsnyttigheter. Bestämmelserna i 2, 3, 5, 8—12 och 20—25 § gäller hemförsäljning. Bestämmelserna i 2, 4, 6, 7 och 13—25 § gäller distansförsäljning.

Bestämmelser om distansförsäljning av finansiella tjänster och finansiella instrument finns i 6 a kap.

6 §

Begränsning av tillämpningsområdet vid distansförsäljning

Bestämmelserna om distansförsäljning i detta kapitel tillämpas inte på

- 1) avtal om köp av fast egendom eller om annan rätt till fast egendom, med undantag för arrenderätt,
- 2) avtal om sådana tidsandelsbostäder som avses i 10 kap.,
- 3) avtal som ingås med hjälp av en varuautomat eller i en automatiserad affärslokal,
- 4) avtal som ingås genom användning av en avgiftsbelagd allmän telefon med någon som bedriver televerksamhet,
- 5) avtal som ingås vid auktioner, om det är möjligt att delta i auktionen även på något annat sätt än genom att använda ett medel för distanskommunikation.

14 §

Bekräftelse av information vid distansförsäljning

Den information som avses i 13 § 1 mom.

Gällande lydelse

1—5 punkten skall bekräftas för konsumenten skriftligen eller elektroniskt på ett sådant sätt att informationen inte ensidigt kan ändras och att konsumenten har varaktig tillgång till den. I bekräftelsen skall dessutom ingå

1) anvisningar för och information om hur den ångerrätt som avses i 15 § kan utövas samt information om att avtalet inte enligt 16 § 1 punkten kan frånträdas efter att utförandet av en tjänst påbörjats med konsumentens samtycke,

2) gatuadressen för det verksamhetsställe som konsumenten kan vända sig till med

3) information om garanti samt tillgången på service och reparationstjänster,

4) villkoren för uppsägning av avtalet, om avtalet gäller tills vidare eller en längre tid än ett år.

Föreslagen lydelse

1—5 punkten skall bekräftas för konsumenten personligen, skriftligen eller elektroniskt på ett sådant sätt att *konsumenten kan spara och återge informationen i oförändrad form*. I bekräftelsen skall dessutom ingå

1) anvisningar för och information om hur den ångerrätt som avses i 15 § kan utövas samt information om att avtalet inte enligt 16 § 1 punkten kan frånträdas efter att utförandet av en tjänst har påbörjats med konsumentens samtycke,

2) *den geografiska adressen* till det verksamhetsställe som konsumenten kan vända sig till med reklamationer mot näringsidkaren,

3) information om garanti samt tillgången på service och reparationstjänster,

4) villkoren för uppsägning av avtalet, om avtalet gäller tills vidare eller en längre tid än ett år.

21 §

Beräkning av ångerfristen

När ångerfristen beräknas beaktas inte den dag då hemförsäljningshandlingen eller bekräftelsen gavs, avtalet ingicks eller varan togs emot. Infaller ångerfristens sista dag på en helgdag, självständighetsdagen, första maj, jul- eller midsommaraftonen eller en helgfri lördag, kan avtalet frånträdas ännu den första vardagen därefter.

(upphävs)

22 §

Vissa meddelanden

Har ett meddelande om frånträde getts eller avsänts på ett ändamålsenligt sätt innan den frist som avses i 9 § när det gäller hemförsäljning och i 15 § när det gäller distansförsäljning löpt ut, får konsumenten åberopa meddelandet även om det försenas, försvansas eller inte kommer fram. Näringsidkaren får på motsvarande sätt åberopa den hemförsäljningshandling eller bekräftelse som näringsidkaren har gett eller avsänt.

Kan inte någon annan utredning företas

(upphävs)

om tidpunkten när ett meddelande om frånträde har kommit fram, anses ett meddelande som sänts per post ha kommit fram till näringsidkaren den sjunde dagen efter att det avsändes och ett elektroniskt meddelande den dag som det avsändes.

7 kap.

Konsumentkrediter

10 kap.

Marknadsföring och köp av tidsandelsbostäder

10 §

Köparens rätt att frånträda köpet

Vid beräkning av tiden för frånträdan beaktas inte den dag då avtalet har undertecknats. Om den sista dagen för frånträdan är en helgdag, självständighetsdagen, första maj, jul- eller midsommarafton eller en helgfri lördag får köpet frånträdas den första vardagen därefter.

11 §

Meddelande om frånträdan

Har meddelandet om frånträdan lämnats eller sänts på ett ändamålsenligt sätt före utgången av den tid som anges i 10 §, får köparen åberopa meddelandet, även om det försenas, förvanskas eller inte kommer fram.

6 a kap.

Distansförsäljning av finansiella tjänster och finansiella instrument

(inga parallelltexter)

7 kap.

Konsumentkrediter

(inga parallelltexter)

10 kap.

Marknadsföring och köp av tidsandelsbostäder

(upphävs)

(upphävs)

12 kap.

Särskilda stadganden

1 c §

Rätten att åberopa vissa meddelanden

Om ett sådant meddelande om fel som avses i denna lag och som en konsument skall lämna en näringsidkare har avsänts på ett ändamålsenligt sätt, får konsumenten åberopa det även om det försenas, förvanskas eller inte kommer fram. *Detsamma gäller beträffande konsumentens eller näringsidkarens meddelande om hävning av avtalet.*

12 kap.

Särskilda stadganden

1 c §

Rätten att åberopa vissa meddelanden och dokument

Om ett sådant meddelande om fel som avses i denna lag *eller ett meddelande om hävning eller frånträde av ett avtal har sänts till mottagaren* på ett ändamålsenligt sätt, får *avsändaren* åberopa *meddelandet fastän* det försenas, förvanskas eller inte kommer fram.

Kan någon annan utredning inte lämnas om den tidpunkt vid vilken ett meddelande har kommit fram, anses ett meddelande som sänts per post ha kommit fram till mottagaren den sjunde dagen efter avsändandet och ett elektroniskt meddelande den dag som det avsändes.

Vad som i 1 och 2 mom. föreskrivs om meddelanden, gäller även beträffande hemförsäljningshandlingar, bekräftelser, avtalsvillkor och andra dokument som näringsidkaren sänt till konsumenten enligt denna lag.

1 e §

Beräkning av frister

Vid beräkning av frister som avses i denna lag beaktas inte den dag då det avtal ingicks eller den åtgärd vidtogs från vilken en frist börjar löpa. Om fristens sista dag är en helgdag, självständighetsdagen, första maj, jul- eller midsommarafton eller en helgfri lördag, kan åtgärden i fråga vidtas ännu den första vardagen därefter.

Denna lag träder i kraft den 20 .

På avtal som har ingåtts innan denna lag har trätt i kraft tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet. Lagens 7 kap. 3 § 2 mom. tillämpas emellertid när någon obehörigen efter ikraftträdandet av

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

denna lag använder ett identifieringsmedel som berättigar till användning av en finansiell tjänst eller ett finansiellt instrument.

2.

Lag**om ändring av lagen om försäkringsavtal**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 28 juni 1994 om försäkringsavtal (543/1994) 5 § 3 mom., 6 § 1 mom.
 och 12 § samt
fogas till 5 § ett nytt 4 mom. och till lagen en ny 13 a § som följer:

Gällande lydelse

5 §

Information innan avtal ingås

Genom förordning kan vid behov stadgas närmare om vilken information försäkringsgivaren skall ge försäkringssökanden innan avtal ingås.

6 §

Överlämnande av vissa handlingar

Efter att försäkringsavtalet ingåtts skall försäkringsgivaren utan obefogat dröjsmål till försäkringstagaren överlämna en skriftlig handling som upptar avtalets viktigaste innehåll (*försäkringsbrev*), samt försäkringsvillkoren.

Föreslagen lydelse

5 §

Information innan avtal ingås

Vid distansförsäljning av försäkringar skall konsumenten dessutom ges den förhandsinformation som avses i 6 a kap. konsumentskyddslagen (38/1978).

Genom förordning av statsrådet kan vid behov *utfärdas* närmare bestämmelser om vilken information försäkringsgivaren skall ge försäkringssökanden innan ett avtal ingås.

6 §

Överlämnande av vissa handlingar

Efter att försäkringsavtalet ingåtts skall försäkringsgivaren utan obefogat dröjsmål till försäkringstagaren överlämna en skriftlig handling som upptar avtalets viktigaste innehåll (*försäkringsbrev*), samt försäkringsvillkoren. *Vid distansförsäljning av försäkringar till en konsument skall dock 6 a kap. 11 § konsumentskyddslagen tillämpas.*

12 §

Försäkringstagarens rätt att säga upp en försäkring

Försäkringstagaren har rätt att när som helst säga upp en försäkring att upphöra under försäkringsperioden. Uppsägningen skall ske skriftligen. Annan uppsägning är ogiltig. Om försäkringstagaren inte har angivit något datum, upphör försäkringen att gälla när uppsägningsmeddelandet har överlämnats eller avsänts till försäkringsgivaren.

12 §

Försäkringstagarens rätt att säga upp en försäkring

Försäkringstagaren har rätt att när som helst säga upp en försäkring att upphöra under försäkringsperioden. Uppsägningen skall ske skriftligen. Annan uppsägning är ogiltig. Om försäkringstagaren inte har angivit något datum, upphör försäkringen att gälla när uppsägningsmeddelandet har överlämnats eller avsänts till försäkringsgivaren. *Någon uppsägningsrätt finns dock inte, om försäkringsperioden enligt avtalet är kortare än 30 dagar.*

13 a §

Försäkringstagarens rätt att frånträda en pensionsförsäkring eller sparlivförsäkring

Försäkringstagaren har rätt att frånträda ett avtal om pensionsförsäkring eller sparlivförsäkring genom att meddela detta skriftligen till försäkringsgivaren inom 30 dagar efter den dag då försäkringstagaren fick kännedom om godkännandet av försäkringsansökan eller anbudet. Ångerfristen börjar dock inte löpa innan försäkringstagaren fått de handlingar som avses i 6 § eller, vid distansförsäljning av försäkringar, förhandsinformationen och avtalsvillkoren enligt 6 a kap. konsumentskyddslagen i varaktig form.

Försäkringsgivaren skall, utan dröjsmål och senast inom 30 dagar efter att ha fått meddelandet om frånträde, återbetala de premier som försäkringstagaren har betalat enligt försäkringsavtalet. Om försäkringens sparandel beror på hur det valda placeringsobjektets värde utvecklas, får dock försäkringsgivaren från de premier som skall återbetalas dra av ett belopp som motsvarar minskningen i placeringsobjektets värde den dag då meddelandet om frånträde kom fram. Kan någon annan utredning inte lämnas om den tidpunkt vid vilken ett meddelande har kommit fram, anses ett meddelande som sänts per post ha kommit fram till försäkringsgivaren den sjunde dagen efter

avsändandet och ett elektroniskt meddelande den dag som det avsändes.

Om det till en pensionsförsäkring eller sparlivförsäkring hör någon annan försäkring, återgår den accessoriska försäkringen när försäkringstagaren frånträder huvudförsäkringen. Angående försäkringsgivarens rätt att kräva premie för det försäkringsskydd som försäkringstagaren fått före den accessoriska försäkringens återgång gäller vad som förskrivs i 45 § 1 mom.

Försäkringsgivaren har rätt att göra ett avdrag som avses i 2 mom. eller debitera premie för en i 3 mom. avsedd försäkrings giltighetstid bara om detta meddelats för försäkringstagaren på förhand.

Denna lag träder i kraft den 20 .

På avtal som har ingåtts innan denna lag har trätt i kraft tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

3.

Lag**om ändring av 1 § lagen om gränsöverskridande förbudsförfarande**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 21 december 2000 om gränsöverskridande förbudsförfarande
 (1189/2000) 1 § 2 mom. 11 punkten samt
fogas till 1 § 2 mom. en ny 12 punkt som följer:

Gällande lydelse

1 §

Tillämpningsområde

 De direktiv som avses i 1 mom. är

11) Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/31/EG om vissa rättsliga aspekter på informationssamhällets tjänster, särskilt elektronisk handel, på den inre marknaden ("Direktiv om elektronisk handel").

Föreslagen lydelse

1 §

Tillämpningsområde

 De direktiv som avses i 1 mom. är

11) Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/31/EG om vissa rättsliga aspekter på informationssamhällets tjänster, särskilt elektronisk handel, på den inre marknaden ("Direktiv om elektronisk handel"),

12) Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/65/EG om distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenter och om ändring av rådets direktiv 90/619/EEG samt direktiven 97/7/EG och 98/27/EG.

 Denna lag träder i kraft den 20 .
